

2. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

INSTRUKCE OHLEDNĚ VĚROUČNÝCH KOMISÍ PŘI BISKUPSKÝCH KONFERENCÍCH

Text a komentář

PŘEDSTAVENÍ
Mons. Luis Ladaria, SJ

ÚVOD
Gerhard Ludwig kardinál Müller

KOMENTÁŘE
Adriano Garuti, OFM
Augustine Di Noia, OP
Gerhard Ludwig Müller
Adolfo González Montes

Libreria Editrice Vaticana

© Copyright 2017 – Libreria Editrice Vaticana
00120 Città del Vaticano
Tel. 06.698.81032 – fax 06.698.84716
ISBN 978-88-209-7845-7
www.libreriaeditricevaticana.va
www.vatican.va

OBSAH

Představení

J. E. Luis Ladaria, SJ, *sekretář Kongregace pro nauku víry*

Úvod

Gerhard Ludwig kardinál Müller, *prefekt Kongregace pro nauku víry*

I. Dokumenty

Instrukce pojednávající o potřebě ustavit věroučné komise při biskupských konferencích (23. února 1967)

Návrhy předsedům biskupských konferencí na zlepšení služby věroučných výborů (10. července 1968)

List předsedům biskupských konferencí o věroučných komisích (23. listopadu 1990)

II. Přednášky

P. Adriano Garutti, OFM, *Spolupráce mezi Kongregací pro nauku víry a věroučnými komisemi biskupských konferencí* (1999)

P. Augustine Di Noia, OP, *Ve službě pravdě: Věřoučné komise biskupských konferencí* (2006)

Kard. Gerhard Ludwig Müller, *Teologická povaha věroučných komisí a úloha biskupů jako učitelů víry* (2015)

Adolfo Gonzáles Montes, *Prezentace fungování jedné věroučné komise* (2015)

III. Zprávy z různých setkání

Bogotá (1984)

Kinshasa (1987)

Vídeň (1989)

Hongkong (1993)

Guadalajara (1996)

San Francisco (1999)

Dar es Salaam (2009)

Ostřihom (2015)

PŘEDSTAVENÍ

Tento svazek je rozdělen do tří částí a obsahuje tři dokumenty Kongregace pro nauku víry a další texty věnované tématu věroučných komisí biskupských konferencí.

První část znovu předkládá oficiální dokumenty týkající se věroučných komisí: *Instrukci* o potřebě ustavit věroučné komise při biskupských konferencích z 23. února 1967, *Doporučení* ke zlepšení funkčnosti věroučných komisí (při té příležitosti byly přejmenovány na „věroučné výbory“) zaslaná 10. července 1968 předsedům biskupských konferencí a *Dopis* předsedům biskupských konferencí z 23. listopadu 1990, kterým Kongregace pro nauku víry připomněla a upřesnila některé důležité prvky vzhledem ke složení a fungování věroučných komisí.

Druhá část tohoto svazku obsahuje čtyři přednášky zaměřené na téma věroučných komisí. V první přednášce, která se uskutečnila 10. února 1999 během setkání předsedů věroučných komisí Severní Ameriky a Oceánie v Menlo Park poblíž San Fancisca, P. Adriano Garuti, OFM, tehdejší vedoucí kanceláře věroučného oddělení, pracovává různé funkce věroučných komisí se zaměřením na jejich spolupráci s kongregací. Ve druhé přednášce pronesené 22. května 2006 ve Varšavě P. J. Augustine Di Noia, OP, tehdejší podsekretář, se soustředí na teologický základ věroučných komisí a na roli, jakou hrají ve službě pravdě. Třetí přednáška, kterou současný prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Gerhard Ludwig Müller pronesl během setkání předsedů evropských věroučných komisí v Ostrihomi, předkládá hlubší úvahu o teologické povaze věroučných komisí a o úkolech biskupů jakožto učitelů víry. Konečně ve čtvrté přednášce, která se také uskutečnila během zmíněného setkání v Ostrihomi, Jeho Excelence Mons. Adolfo González Montes, biskup ve španělské Almerii, vychází ze zkušenosti španělských biskupů a nabízí podrobný výklad konkrétního fungování jedné věroučné komise.

Třetí část tohoto sborníku obsahuje seznam osmi tiskových nebo závěrečných zpráv zveřejněných na konci každého setkání představitelů Kongregace pro nauku víry a předsedů věroučných komisí biskupských konferencí na úrovni jednotlivých kontinentů. Je třeba doplnit,

že další informace o těchto setkáních lze nalézt ve zvláštní rubrice na internetových stránkách Kongregace pro nauku víry (www.doctrinafidei.va). Tam jsou především shromážděny všechny úvodní zprávy prefektů při zahajování jednotlivých setkání a počínaje setkáním v Ostřihomi (2015) i všechny příspěvky, které byly proneseny.

Nelze nic než si přát, aby zveřejnění tohoto sborníku přispělo k pochopení důležitosti věroučných komisí biskupských konferencí pro předávání pokladu víry budoucím generacím.

+ *Luis LADARIA, SJ*
sekretář Kongregace pro nauku víry

ÚVOD

Po padesáti letech od první *Instrukce* pojednávající o potřebě ustavit věroučné komise při biskupských konferencích (z 23. února 1967) Kongregace pro nauku víry považovala za vhodné publikovat předkládaný soubor věnovaný právě této důležité problematice.

Jak je patrné z historického kontextu, požadavek na ustavení věroučných komisí v rámci biskupských konferencí je úzce spojen s Druhým vatikánským koncilem a s obnovou Svatého officia, která z něho vzešla. Koncil tak zdůraznil společnou odpovědnost všech pastýřů církve za víru a morálku (srov. věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 23 a 25). Aby umožnil účinnější vykonávání této odpovědnosti, koncil doporučil ustavení organických sdružení biskupů stejné země nebo oblasti (srov. dekret *Christus Dominus*, č. 37). Když papež Pavel VI. měnil jméno a uspořádání Svatého officia, ustanovil novou Kongregaci pro nauku víry s jejím vlastním úkolem, totiž „bránit nauku týkající se víry a mravů v celém světě“. K tomu zároveň sám řekl, že „o obranu víry je nyní postaráno lépe šířením nauky“ (motu proprio *Integrae servandae* ze 7. prosince 1965), čímž úkol kongregace nasměroval podstatně konstruktivně, aniž by tím byla popírána nutnost „odmítnutí oněch nauk, které jsou v rozporu s principy víry“ (tamtéž).

S ohledem na ustavení biskupských konferencí v celém katolickém světě, které proběhlo v letech následujících po Druhém vatikánském koncilu, a na konstruktivní směřování svěřené Kongregaci pro nauku víry je významné, že jen o něco více než rok po vydání motu proprio *Integrae servandae* byl jednou z prvních iniciativ kongregace požadavek vůči biskupským konferencím, aby si každá podle svých možností ustanovila věroučnou komisi, která „bude bdít nad spisy, které jsou vydávány, podporovat opravdovou náboženskou vědu a poskytnout svoji spolupráci biskupům při posuzování knih“ (*Instrukce*, 23. února 1967). Výše uvedená iniciativa představuje zcela konkrétní projev vůle kongregace učinit odpovědnými místní biskupské sbory a více je zapojit do úkolu šíření a ochrany „*deposita fidei*“. Texty shromážděné v tomto sborníku se k uvedené odpovědnosti, jež je vlastní biskupům, vracejí především z věroučného ohledu, protože

jde o úkol, který nelze delegovat. Z toho důvodu kongregace vždycky trvala na tom, aby samotnými členy věroučných komisí byli jenom biskupové. Z tohoto pohledu jsou komise konkrétním vyjádřením a zároveň i platným nástrojem pro posílení kolegiální služby *munus docendi* biskupů sdružených do biskupských konferencí.

Rozvoj poznatků a přítomnost názorových typů vytvářejí v současné době pro jednotlivé biskupy prostředí, v němž se stále obtížněji nacházejí přiměřené odpovědi na nově vznikající problémy v oblasti víry a morálky. Věřoučné komise, které jsou v přímém kontaktu s místními problémy, tak mohou být velkou pomocí pro vypořádání se s takovými výzvami při zachování principů kolegiality a zdravé subsidiarity.

Po ustavení věroučných komisí v rámci některých biskupských konferencí se jevilo jako vhodné uspořádat setkání s předsedy těchto komisí nebo se zástupci biskupských konferencí, které ještě s takovými komisemi neměly zkušenost. Ve dnech 2. a 3. listopadu 1969 se v Římě uskutečnilo první setkání mezi představiteli kongregace a asi patnácti biskupy pocházejícími z různých kontinentů. Při jednání zaznělo přání, aby se setkání podobného typu svolávala každé dva roky a aby se organizovala i setkání regionální. V následujícím desetiletí se podařilo prosadit rozličné návrhy pro vytvoření užšího pouta mezi kongregací a věroučnými komisemi různých biskupských konferencí. Zvláště je potřeba zmínit setkání, které se uskutečnilo 25. a 26. listopadu 1970 v Manile mezi Mons. Jozefem Tomkem, tehdejším vedoucím kanceláře věroučné sekce, a předsedy věroučných komisí asijských biskupských konferencí.

Následně, při plenárním zasedání v roce 1982 pod vedením nového prefekta kardinála Josepha Ratzingera, bylo rozhodnuto pravidelně organizovat setkání mezi představiteli kongregace a předsedy věroučných komisí podle zeměpisných a kulturně sourodých oblastí. Po prvních setkáních v roce 1969 a 1970 se tak uskutečnila řada pravidelných setkání počínaje zasedáním předsedů věroučných komisí Latinské Ameriky, které proběhlo 26. až 30. března 1984 v Bogotě.

Z osmi setkání uskutečněných na kontinentální úrovni – v Bogotě (1984), v Kinshase (1987), ve Vídni (1989), v Hong Kongu (1993), v Guadalajaře (1996), v San Franciscu (1999), v Dar es Salaamu (2009) a v Ostřihomi (2015) – se mohou vyzdvihnout některé jejich

charakteristiky: představitelé kongregace nepovolali biskupy do Říma, ale rozhodli se přicestovat na různé kontinenty, aby se přímo na místě setkali s předsedy věroučných komisí. Tak byl upřednostněn přímý, a nikoli zprostředkovaný nebo komunikačními prostředky podmíněný kontakt mezi Svatým stolcem a biskupy. Tím se rovněž zdůraznil význam pastýřů místních církví při šíření a obraně posvátné nauky. Příprava a průběh každého takového setkání zapojily odpovědné představitelé věroučných komisí na daném kontinentu. Právě oni byli dotazováni na nejdůležitější témata, která se měla projednávat, a jim byly také svěřeny specifické příspěvky, čímž se oživily diskuse během jednotlivých setkání.

Kardinál Ratzinger osobně řídil šest prvních kontinentálních setkání s předsedy věroučných komisí a tím bezpochyby poskytl zásadní podnět pro rozvoj už zavedené praxe. Ta značně přispěla k tomu, že „byl zdůrazněn význam místních episkopátů a především věroučných komisí v jejich odpovědnosti za jednotu a celistvost víry a za její předávání mladým generacím“ (papež František, *Poselství účastníkům setkání předsedů věroučných komisí evropských*, Ostřihom, Maďarsko, 13. až 15. ledna 2015).

Gerhard Ludwig kardinál MÜLLER
prefekt Kongregace pro nauku víry

I. DOKUMENTY

POSVÁTNÁ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

INSTRUKCE POJEDNÁVAJÍCÍ O POTŘEBĚ USTAVIT VĚROUČNÉ KOMISE PŘI BISKUPSKÝCH KONFERENCÍCH

Svým motu proprio *Integrae servandae* ze 7. prosince 1965 papež Pavel VI. změnil jméno a zreformoval uspořádání tohoto posvátného úřadu, aby v souladu s požadavky současné situace vskutku plodněji vykonával svůj úkol, totiž vhodně hájit a podporovat nauku o víře a mravech.

Je správné, aby na tomto jeho úkolu, který se týká celé církve, s ním spolupracovali biskupové, protože také oni jsou spolu s římským biskupem, který stojí v čele, nositeli apoštolské služby.

Vědecký pokrok je dnes na takové úrovni, že ve většině případů je možné rozvíjet nauku jen prostřednictvím spolupráce mnohých. Kromě toho, jak ukazuje zkušenost, myšlenky a poznatky jednoho vědního oboru, dnes šířené kdekoli díky obdivuhodnému rozvoji sdělovacích prostředků, se prakticky hned rozhlásí po celém světě. To se vpravdě týká náboženských problémů, které v současnosti rozhodně nezůstávají mezi čtyřmi stěnami kostela nebo školy, ale každodenně se otevřeně prezentují myslím věřících, vlastně každému kulturnímu člověku: Bůh nenechává lidstvo bez svědectví o sobě samém.

Proto je v současnosti nutné, aby se episkopáty jednotlivých zemí setkávaly mezi sebou a stejně tak i všechny s Apoštolským stolcem, ze kterého „pramení jednota kněžství“; o to bude postaráno, pokud při biskupských konferencích bude věroučná komise bdít nad spisy, které jsou vydávány, podporovat opravdovou náboženskou vědu a poskytnout svoji spolupráci biskupům při posuzování knih.

Svatý stolec oceňuje, že při některých biskupských konferencích už komise fungují. Nicméně tato posvátná kongregace se schválením Nejvyššího pontifika povzbuzuje i další konference, při kterých zatím taková komise není, aby ji ustavily co nejdříve.

V duchu bratrského katolického společenství si tento úřad přeje, aby se samotní biskupové, ať jednotlivě nebo shromážděni při zasedání ve smyslu povinnosti i práva, které jim náleží, zasazovali o obranu víry a oznamovali této posvátné kongregaci všechno, co by považovali za zvlášť důležité, pokud jde o nauku víry a mravů, a doporučili jí, jaké ozdravné prostředky se jim v Pánu zdají být nejvhodnější pro odstranění omylů. K tomu bude nutná spolupráce především s komisi, o kterých byla řeč výše.

Není žádné pochybnosti o tom, že k vykonávání těchto úkolů mohou značně přispět také vyučující na katolických univerzitách a další odborníci, které si biskupové vyberou jako spolupracovníky pro toto dílo.

Konečně tato posvátná kongregace vroucně prosí ty biskupy, v jejichž diecézích jsou sídla nakladatelství, aby jí dodali hlavní publikace týkající se nauky víry a názorů s tím souvisejících, o kterých se předpokládá, že budou mít značný vliv, ať pozitivní, nebo negativní.

Řím, 23. února 1967

Alfredo kardinál OTTAVIANI
pro-prefekt

POSVÁTNÁ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

NÁVRHY PŘEDSEDŮM BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ NA ZLEPŠENÍ SLUŽBY VĚROUČNÝCH VÝBORŮ

Instrukcí vydanou 23. února 1967 vyžaduje tato posvátná kongregace se schválením Nejvyššího pontifika, aby biskupské konference nebo biskupské skupiny vytvořily věroučný výbor (komisi), který bude dohlížet na vydávané publikace, povzbuzovat náboženskou kulturu a pomáhat biskupům tím, že bude posuzovat knihy.

Nikdo zajisté nemůže přehlížet, jak je zvláště v naší době důležité, aby každý biskup samostatně, i všichni jako jeden sbor, vytrvale vykonávali svůj úřad nauky a hlásání pravdy. Na druhé straně, věroučné výbory mohou být různým způsobem nápomocny biskupům na jejich územích při vykonávání tohoto úřadu. V důsledku toho, a rovněž jako další rozvinutí zmíněné instrukce, považuje tato posvátná kongregace za vhodné, aby nabídla alespoň některé podněty pro zlepšení služby věroučných výborů.

1. Na prvním místě se jeví jako skutečně potřebné, aby věroučné výbory působily s *pevným postojem* a prosazovaly svůj vliv tím, že budou konkrétně vykládat a předkládat zdravou nauku.

Dosáhnout tohoto cíle mohou pomocí periodických publikací (deníků, týdeníků nebo jiných tohoto druhu) a rovněž i dalších publikací všeobecného charakteru určených všem lidem nebo studentům anebo případně osobám vyšší kulturní úrovně.

Je však zvláště důležité a stejně tak i potřebné, aby teologický výzkum jako takový byl zaměřen na hlásání, objasňování, prohlubování a konečně i na obranu zjevené pravdy. Tyto aktivity nepochybně povedou k požadovanému výsledku, pokud jak jednotliví biskupové, tak i věroučný výbor budou usilovat o vzájemné vztahy v duchu spolupráce s teologi, univerzitními i seminárními vyučujícími i s ostatními odborníky a budou vhodným způsobem pořádat vzájemná setkání.

2. K práci náležející věroučnému výboru patří rovněž pomoc biskupům při jejich úkolu dohlížet na to, aby nedocházelo k narušování zdravé nauky prostřednictvím spisů teologického charakteru, které jsou připravovány a vydávány pro lid.

Výbor může poskytovat specifickou pomoc jednotlivým ordinářům prováděním předběžné cenzury, jak to stanovuje kanonické právo, a to v případě, že ordinář nemá pro tuto práci k dispozici kvalifikované odborníky.

3. Biskupové mohou vyhledávat pomoc věroučného výboru v otázkách týkajících se území biskupské konference nebo biskupské skupiny. Pro stanovení záležitostí, jež mají být postoupeny této posvátné kongregaci, je třeba v duchu Druhého vatikánského koncilu dodržovat „princip subsidiarity“; samotné biskupské konference nebo biskupské skupiny se přitom mají zabývat otázkami, které nepřekračují hranice jejich území a které z nějakého jiného důvodu nevyžadují zvláštní intervenci Svatého stolce.

4. Aby plody zkušeností a studií každého jednotlivého věroučného výboru mohly poskytnout co největší pomoc Svatému stolci i všem ostatním biskupům, vyžaduje se od jejich předsedů, aby alespoň jednou za rok zaslali této posvátné kongregaci výroční přehled o aktivitě výboru a o věroučných usměrněních a aby navrhli iniciativy, které podle jejich mínění by měl ve vhodném čase rozvinout Svatý stolec. Bude-li to potřebné, tato posvátná kongregace postoupí různé otázky ostatním episkopátům.

5. Jeví se jako velmi užitečné, aby věroučný výbor připravil pro biskupy důvěrné noty týkající se důležitějších otázek a běžných názorů.

Biskupská konference nebo biskupská skupina má rovněž právo svěřit věroučnému výboru jiné příležitostné úlohy, jako je například prověření nějakého rukopisu v případě, že mu bylo odmítnuto „imprimatur“.

Nakonec vyslovuji vroucí přání Svatého stolce, aby vše zde vyslovené o věroučných výborech se uskutečnilo pod vaším obezřetným a svědomitým vedením a aby jména předsedů a členů věroučných výborů byla oznámena této posvátné kongregaci, pokud se tak ještě nestalo. Zároveň s tím vám vyjadřuji svou hlubokou úctu a vyslovuji vám svou oddanost v Pánu.

Řím, 10. července 1968

Franjo kardinál ŠEPER
prefekt

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

LIST PŘEDSEDŮM BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ O VĚROUČNÝCH KOMISÍCH 23. LISTOPADU 1990

Jejich Eminencím a Excelencím předsedům biskupských konferencí

I. Svou instrukcí z 23. února 1967 požadovala tato kongregace od biskupských konferencí, aby zřídily ve svém rámci věroučnou komisi, jež bude „bdít nad spisy, které jsou vydávány, podporovat opravdovou náboženskou vědu a poskytnout svoji spolupráci biskupům při posuzování knih“. Následně svým oběžným listem z 10. července 1968 navrhla některá další usměrnění pro zlepšení činnosti těchto věroučných komisí.

II. S odstupem více než 20 let od těchto dvou listů a poté, co měla možnost vyslechnout v této záležitosti zkušenosti početných biskupských konferencí, považuje tato kongregace za vhodné připomenout a upřesnit některé aspekty, které práce během minulých let ověřila.

III. Věroučné komise působí z pověření a na základě mandátu biskupských konferencí a tvoří poradní orgán určený k pomoci těmto biskupským konferencím i jednotlivým biskupům v jejich péči o nauku víry.

IV. Pokud to umožňuje velikost biskupské konference, je vhodné zřídit samostatnou komisi pro věroučné problémy. Nedovoluje-li to konkrétní situace, může tuto zásadní pastorační starost převzít jiná komise, anebo jako druhotný úkol jediný biskup, který jménem celé biskupské konference a k jejímu užítku bude sledovat věroučné problémy se zvláštní pozorností.

V. Členy věroučné komise jsou biskupové zvolení biskupskou konferencí. Strídavě je možno konzultovat s odborníky, ale jejich roli je třeba odlišovat od role biskupů, kteří jsou jedinými zodpovědnými za případná vyjádření komise, protože se jedná o komisi biskupskou.

VI. Věřoučná komise se nemůže veřejně vyjadřovat jménem celé biskupské konference, pokud k tomu nedostane výslovné pověření.

VII. Věřoučné komise mají pečovat o šíření nauky víry. Pomáhají biskupským konferencím především tím, že způsobem odpovídajícím potřebám a naléhavosti každého území zpřístupňují a komentují dokumenty vydávané papežským učitelským úřadem.

Ve spolupráci s příslušnou biskupskou komisí se také starají o přípravu textů od autorů s uznávanou vědeckou úrovní a spolehlivou věrností učitelskému úřadu církve, anebo aspoň opatřují seznam knih schválených k výuce.

VIII. K poslání věroučných komisí rovněž náleží, aby podporovaly teologickou vědeckou práci. Za tím účelem mají pěstovat vzájemné vztahy s teology a s vyučujícími na univerzitách a v seminářích, jakož i se všemi odborníky v církevních oborech.

IX. Věřoučné komise taktéž poskytují pomoc jednotlivým biskupům v jejich úkolu, který je a musí zůstat jim vlastní a spočívá ve sledování a rozlišování teologické produkce (knihy a časopisy) na jejich území, aby se jejich prostřednictvím nepůsobila škoda pravému učení, na něž mají věřící právo.

X. Pro výkon řádného dohledu nad spisy určenými k publikaci a šíření je vhodné odvolávat se na kanonické právo v oblasti norem pro nástroje hromadných sdělovacích prostředků a zvláště knih (kán. 822–832); k nim je třeba doplnit zvláštní předpisy podle stanov řeholních řádů a institutů v tom, co se týká jejich členů.

I když zůstává nedotčeno právo Svatého stolce vždy zasáhnout, a obvykle k tomuto zásahu dochází, pokud vliv nějaké publikace překračuje hranice jedné biskupské konference, při posuzování knih má věroučná komise poskytovat svou pomoc jednotlivým biskupům.

Se zřetelem na práva a povinnosti biskupů ohledně cenzury (srov. kán. 830, § 1) může věroučná komise poskytnout svou pomoc ordinářům alespoň tím, že předloží seznam expertů.

V celku těchto zodpovědných úkolů je třeba zvláště připomenout oblast katolických nakladatelství pro jejich důležité poslání v oblasti šíření víry.

XI. Věřoučné komise taktéž spolupracují s dalšími komisemi biskupských konferencí zvláště s těmi, jimž je svěřena zodpovědnost v oblasti výchovné (semináře, univerzity a školy), katechetické, liturgické a ekumenické. Vyslovují své odborné mínění ke všemu, co má v oblasti doktríny účinný vliv. Ostatní komise by v zásadě neměly publikovat žádné důležité dokumenty, aniž by obdržely mínění věroučné komise v oblasti její kompetence.

XII. Pro účinnější a plodnější činnost věroučných komisí různých zemí se nabízí možnost jejich spolupráce zejména na jazykově stejnorodých územích, aby mezi nimi docházelo k co nejhodnější výměně zkušeností a informací.

XIII. Pro stále lepší spolupráci mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry se ukazuje jako vhodné zintenzivnit vzájemnou komunikaci, která se obvykle uskutečňuje prostřednictvím biskupské konference.

K tomuto účelu lze využívat zvláště návštěv *ad limina* a specifických setkání kongregací s jednotlivými komisemi i za přítomnosti předsedy biskupské konference.

XIV. A konečně je velice užitečné, aby předseda věroučné komise zaslal alespoň jednou za rok na kongregaci zprávu o práci komise a o nejdůležitějších doktrinálních otázkách v dané zemi a aby také navrhl, co se komisi zdá být záležitostí příhodnou pro pozornost Svatého stolce.

Joseph kard. RATZINGER
prefekt

+ *Alberto BOVONE*
titulární arcibiskup
Cesareje v Numidii
sekretář

II. PŘEDNÁŠKY

SPOLUPRÁCE MEZI KONGREGACÍ PRO NAUKU VÍRY A VĚROUČNÝMI KOMISEMI BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ

*P. Adriano Garuti, OFM
vedoucí kanceláře věroučného oddělení
Kongregace pro nauku víry*

Setkání věroučných komisí Severní Ameriky a Oceánie
Menlo Park, USA, 10. února 1999

Cíl mého příspěvku bude převážně technický. Schematickou prezentací se budu snažit určit kritéria pro spolupráci mezi Kongregací pro nauku víry a věroučnými komisemi biskupských konferencí ve světle oběžného listu kongregace (1990) a následného motu proprio *Apostolos suos* papeže Jana Pavla II. (červenec 1998).

Na začátku naší analýzy musí být nezvratně jasný tento základní princip: věroučné komise ve své podstatě a funkci jsou podřízeny biskupským konferencím; jsou poradními orgány zodpovídajícími se biskupským konferencím a pomáhají jim při jejich rozhodováních doktrinální povahy. Věřoučné komise je třeba vždy vidět v rámci širšího kontextu biskupské konference. Řádná odpovědnost Kongregace pro nauku víry a věroučných komisí se odvozuje z jejich příslušných funkcí. Kongregace pro nauku víry je takovým orgánem Apoštolského stolce, jehož úkolem je „prosazovat a chránit nauku o víře a mravy v celém katolickém světě“.¹ Při sledování tohoto cíle poskytuje službu pravdě a hájí právo Božího lidu dostávat evangelní poselství v jeho čistotě a celistvosti.²

1 Jan Pavel II., apoštolská konstituce *Pastor bonus* (28. června 1998), č. 48: *AAS* 80 (1998), 873.

2 Kongregace pro nauku víry, *Agendi ratio in doctrinarum examine* (29. června 1997), čl. 1: *AAS* 89 (1997), 830.

Jak zdůrazňuje nedávné *Reglamento per l'Esame delle dottrine (Pravidla pro zkoumání nauk)* (1997), „tato základní pastorační starost se na druhé straně týká všech pastýřů církve, kteří – každý jednotlivě i shromáždění na zvláštních koncilech a v biskupských konferencích – mají povinnost i právo dozírat na to, aby nebyla způsobována škoda víře a mravům u věřících svěřených do jejich péče“³. Z toho důvodu pomáhají biskupům věroučné komise, tj. institucionalizované poradní orgány, které podporují biskupské konference i jednotlivé biskupy při jejich péči o nauku víry. Je třeba připomenout, že při zachování základního principu církevní subsidiarity stanovuje *Reglamento per l'Esame delle dottrine*, aby záměr hájit víru uskutečňovali biskupové a biskupské konference za všech okolností především na místní úrovni s využitím zdrojů věroučné komise. „Nedotčený zůstává princip, že Svátý stolec může vždy zasáhnout a obvykle zasahuje, pokud vliv nějaké publikace překračuje hranice jedné biskupské konference, anebo pokud nebezpečí pro víru se stává zvláště závažným.“⁴

Proto i přes podstatnou různost týkající se uplatňování jurisdikce je třeba konstatovat příbuznost struktury a cílů mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry.

Když jsme dospěli k tomuto zásadnímu bodu naší prezentace, tj. stanovení principů spolupráce, je užitečné připomenout dva dokumenty kongregace, které jsou již časově vzdálené a možná vypadly z paměti. Tím prvním je *Instrukce* publikovaná kongregací 23. února 1967 po reorganizaci kurie provedené Pavlem VI.; tím druhým je *list* předsedům biskupských konferencí vydaný v následujícím roce 10. července 1968. Hlavním záměrem *Instrukce* bylo povzbudit ke zřízení věroučných komisí v rámci biskupských konferencí; *list* se pak soustředil na specifikaci a usnadnění jejich úkolů.

Instrukce z roku 1967 zdůrazňuje jednotu, která má charakterizovat spolupráci v doktrínálních otázkách mezi Svátým stolcem a biskupy ve světě. Péče o katolickou nauku víry se týká celé církve, je tedy důležité, aby biskupové na ní spolupracovali, jelikož právě oni – spolu s římským pontifikem – vykonávají apoštolský úřad. To, co bylo pravdou v roce 1967, platí i nyní. V dnešních dnech, kdy se neustále

3 Tamtéž, čl. 2.

4 Tamtéž, čl. 2.

rozvíjí poznávání a kdy rychlé šíření myšlenek po celém světě je jednodušší než v minulosti, je nezbytné, aby biskupové v doktrinárních otázkách byli ve spojení mezi sebou i se Svatým stolicem. Utvoření a řádné fungování věroučných komisí může být nesmírnou pomocí v odpovědi na tento požadavek.

Na základě zásadních prvků obsažených v těchto dvou základních dokumentech a ve světle zkušeností z období dvou desetiletí (během nichž byl vydán nový *Kodex kanonického práva* a konala se setkání věroučných komisí v Bogotě, v Kinshase a ve Vídni) zaslala v roce 1990 kongregace předsedům biskupských konferencí celého světa nový *oběžný list* o věroučných komisích (23. listopadu 1990). Tento list vyzýval konference k zodpovědnému vytvoření věroučných komisí tam, kde ještě neexistovaly, a zároveň vybízel k posílení jejich řádného fungování. Dovolte mi, abych věnoval pozornost některým nejdůležitějším prvkům tohoto listu:

I. Cíl a organizace věroučných komisí

1. Především je třeba říci, že tyto komise mají zodpovědnost a fungují na základě mandátu biskupských konferencí, které je zřídily. Jsou poradními orgány koncipovanými pro pomoc biskupským konferencím i jednotlivým biskupům ve vykonávání jejich učitelského úřadu a při obraně víry. List objasňuje, že biskupové zastávají základní úřad „učitelů“ katolické víry. Je tedy třeba vést v patrnosti, že věroučné komise jsou sice zřizovány různými biskupskými konferencemi a jako takové zůstávají v jejich službě, ale musí být rovněž pohotově disponibilní pro potřeby jednotlivých biskupů.

2. Zřízení věroučné komise není absolutně povinné. V případě, že biskupská komise má omezený počet biskupů, doporučuje se, aby záležitosti, které by projednávala věroučná komise, byly svěřeny jiné komisi. Povinnosti věroučné komise mohou být svěřeny jako druhotný úkol jednotlivým biskupům, kteří jsou pro tuto oblast zvláště vhodní.

3. Je však povinné, že členy věroučné komise mohou být pouze biskupové; teologové a jiní odborníci mohou být střídavě zváni pro konzultační úkony.

4. Věřoučná komise může publikovat své výroky jménem celé biskupské konference pouze na základě výslovného povolení týkajícího se dané věci. Konzultační povaha komise nemůže být interpretována jinak.

5. I když to v *oběžném listě* není zmíněno, doporučuje se stanovit dobu, po níž jsou biskupové pověřeni členstvím v komisi tak, aby se zabránilo situacím, že u všech skončí členství současně. Termíny, kdy pověření skončí, musí být postupné tak, aby se zaručila kontinuita programů a aktivit.

II. Různé funkce věroučných komisí

Oběžný list z roku 1990 pokračuje tím, že vyjmenovává úkoly věroučné komise, které jsou velmi podobné úkolům Kongregace pro nauku víry: nejsou abstraktní, ale vycházejí z požadavků daného historického okamžiku.

1. V odpověď na konkrétní potřeby našich dní a naší doby mohou věroučné komise využívat dokumenty vydané Svatým stolcem, především ty, které publikovala Kongregace pro nauku víry. Tyto dokumenty mohou věroučné komise šířit, nově vydávat, komentovat a také upravovat. Počet dokumentů vydaných kongregací v posledních letech byl značný. Proto je třeba, aby tyto snahy kongregace šly ruku v ruce s úsilím jednotlivých biskupských konferencí. Z tohoto pohledu lze spolupráci stále zlepšovat.

Dovoluji si poznamenat, že před více než deseti lety publikovala kongregace svazek obsahující dokumenty vydané v letech 1966 až 1985, tedy v prvním dvacetiletí po koncilu.⁵ V současnosti zpracovává kongregace druhý svazek, který zahrne přibližně třicet dokumentů publikovaných mezi lety 1986 a 2000. Kromě těchto knih připravila

5 *Documenta inde a Concilio Varicano Secundo expleto edita (1966–1985)*, Libreria Editrice Vaticana 1985.

kongregace ediční řadu menších svazků pod titulem *Dokumente a studie (Documenti e Studi)*, která předkládá specifické dokumenty Svátého stolce doprovázené vhodnými vysvětlujícími články a komentáři. Dosud bylo publikováno deset takových svazků a kongregace by si přála, aby byly přeloženy do hlavních jazyků. Nakladatelství *Palabra* ve Španělsku přeložilo všechny vydané svazky. V říjnu 1996 požádala kongregace biskupské konference Francie, Německa a Spojených států amerických, aby pořídily překlad a zveřejnily svazek *Dall'Inter insigniores all'Ordinatio sacerdotalis*.

Následně, v březnu 1998, biskupská konference Spojených států publikovala vynikající překlad. Přibližně ve stejné době (červen 1998) kontaktoval kongregaci pan Fergus Martin, generální sekretář *Catholic Truth Society* z Anglie, a oznámil, že jeho nakladatelství má zájem o překlad celé ediční řady. Poté navázal potřebné kontakty s vatikánským nakladatelstvím *Libreria Editrice Vaticana*, které je vlastníkem autorských práv na tyto svazky. *Catholic Truth Society* bohužel disponuje velmi omezenými distribučními možnostmi mimo Velkou Británii a země *Commonwealthu*. Z toho důvodu pan Martin oznámil, že vstoupí do kontaktu s biskupskou konferencí Spojených států a pokud možno i s nakladatelstvím *Ignatius Press*, aby jim navrhl společné vydání této ediční řady, případně distribuci svazků, které publikovala *Catholic Truth Society* na území Spojených států.

2. Specifickým úkolem věroučných komisí je provádět dohled nad spisy a všeobecněji nad používáním různých komunikačních prostředků v otázkách víry a mravů. V tomto směru publikovala kongregace v roce 1992 *Istruzioni ohledně některých aspektů při používání hromadných sdělovacích prostředků pro šíření věrouky (L'Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede)*, která prohlašuje, že ony [míněny věroučné komise] mají „poskytovat cennou pomoc biskupům při plnění jejich doktrinálního poslání“.⁶ Jedna oblast pomoci může zahrnovat katolický tisk. Z důvodu širokých možností distribuce knih

6 Kongregace pro nauku víry, *Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede* (Instrukce ohledně některých aspektů při používání hromadných

a tištěných materiálů představují katolická vydavatelství obrovský zdroj, ve skutečnosti jeden z největších, který má církev k dispozici pro šíření svého magisteria. V současné době však katolický tisk čelí těžkostem zapříčiněným tím, že v některých případech disponuje malou doktrinární kompetencí. Je to situace, jejíž šíření by se nemělo připouštět, protože je zde riziko, že katolický věřící dostane tištěnou knihu od katolického vydavatele, která však má tendenci ke zjevné neslučitelnosti s autentickou církevní naukou. Ve skutečnosti „by katoličtí vydavatelé neměli publikovat spisy bez církevního schválení“.⁷ Protože úhrnný objem publikací od určitého katolického vydavatele může ohrožovat, nebo dokonce rozvracet teologické prostředky malé diecéze, věroučná komise biskupské konference by měla být přítomna v hodnotitelské fázi pro udělení církevního schválení.

Jak je známo, *oběžný list* z roku 1990 stanovuje, že věroučné komise mají pomáhat biskupům v jejich úkolu hodnotit knihy jim předložené pro udělení *imprimatur* nebo aspoň pro jednotlivé biskupy sestavit seznam teologických odborníků. Pokud by se takové kroky podnikaly, významně by se zmenšil počet případů, kdy je kongregace vyzývána, aby zasáhla proti omylům obsaženým v knihách, které *imprimatur* obdržely.

3. Nyní chci obrátit pozornost k jedné z nejdůležitějších služeb, jež věroučné komise mají biskupům poskytovat. *Oběžný list* z roku 1990 stanovuje: „K poslání věroučných komisí rovněž náleží podpora teologické vědecké práce. Za tím účelem mají pěstovat vzájemné vztahy s teology a s vyučujícími na univerzitách a v seminářích, jakož i se všemi odborníky v církevních oborech.“ Jedná se zde o důležitou otázku vztahů mezi učitelským úřadem a teology.

Kongregace se snaží posilovat takovou spolupráci vydáním instrukce *Donum veritatis* o církevním povolání teologa. Tento dokument pojednává o vzájemných vztazích mezi učitelským úřadem a teology.⁸

sdělovacích prostředků při šíření nauky víry) (30. března 1992), in: *Enchiridion Vaticanum* 13, 869.

7 Tamtéž, 874.

8 Kongregace pro nauku víry, instrukce *Donum veritatis* (24. května 1990), 40: *AAS* 82 (1990), 1569.

K tomuto účelu může i věroučná komise při plnění svých specifických funkcí různým způsobem rozvíjet takovéto vztahy a pomáhat biskupům ve spolupráci s teology. Věřoučná komise má povinnost dozírat na aktivity asociací teologů a informovat biskupy o tom, jak se rozvíjejí. Věřoučná komise může rovněž pomáhat místnímu biskupovi v případě, když nějaký teolog – podle požadavků církevního práva – žádá příslušnou církevní autoritu o *mandát* k výuce teologie na katolické škole nebo univerzitě.⁹

4. V tomto bodě chci připomenout povinnosti věroučných komisí ve vztahu k jiným komisím biskupské konference, zvláště k těm, které se angažují ve výchově (v seminářích, na univerzitách a školách), jakož i ke komisím pro liturgii a ekumenismus; to všechno jsou oblasti výrazného doktrinárního zájmu. Věřoučná komise biskupské konference se zde musí angažovat, aby zaručila, že semináře, univerzity a školy jsou místem, kde se poskytuje správná doktrinární nauka. Stejně tak musí fungovat i spolupráce s liturgickou komisí především v otázkách doktrinární věrnosti navrhovaných liturgických překladů. Pokud jde o semináře, věroučná komise může být přizvána k sestavení seznamu schválených učebnic. V ekumenické oblasti má věroučná komise mít hlavní roli při posuzování ekumenických dohod, které mohou být předkládány ke zvážení biskupské konferenci nebo jednotlivým biskupům. Rovněž je třeba poznamenat – jak je stanoveno v *oběžném listě* – že ostatní komise konference v zásadě nemohou publikovat důležité dokumenty, aniž by předem získaly příznivý posudek věroučné komise v tom, co jí přísluší.

5. Věřoučné komise různých zemí, především zeměpisně blízkých nebo sdílejících stejný jazyk, si mají příležitostně vyměňovat informace a posilovat vzájemnou spolupráci, což je, jak je zřejmé, jeden z hlavních cílů současného setkání v Menlo Parku.

6. Jak rovněž konstatuje *oběžný list*, bylo by velkou pomocí, kdyby předseda každé věroučné komise vypracoval pro Kongregaci pro nauku víry každoroční zprávu o práci samotné komise i o důležitějších

9

Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 812.

doktrinálních otázkách své země včetně návrhů, jak by Svatý stolec mohl týmž otázkám lépe čelit. Zpracování výroční zprávy je jedním z praktických způsobů jak napomáhat vztahům spolupráce, což je na našem setkání zřejmé.

Úzká spolupráce je natolik důležitá, že mě vede k tomu, abych pro ni jako vhodný prostředek navrhl pořádat v Římě pravidelná setkání Kongregace pro nauku víry s věroučnými komisemi. Ta už probíhají s různými evropskými věroučnými komisemi a s předsedy biskupských konferencí Spojených států a Kanady. Ukázalo se, že tato setkání mají nedocenitelnou hodnotu při řešení mnoha obtížných doktrinálních otázek.

7. Nakonec bych chtěl ve světle motu proprio *Apostolos suos* představit několik stručných úvah o otázce doktrinální pravomoci biskupských konferencí a o vzájemných vztazích mezi nimi a věroučnými komisemi.

Motu proprio nejprve cituje hlavní kánony *Kodexu kanonického práva*, které vymezují oblasti doktrinální pravomoci, a pak vysvětluje povahu a hranice takovéto pravomoci: „Biskupové shromáždění v biskupské konferenci pečují především o to, aby následovali učitelský úřad všeobecné církve a vhodným způsobem ho předávali lidu jim svěřenému.“¹⁰ Po tomto výroku následuje objasnění, které patrně představuje skutečnou novinku tohoto dokumentu: „Pokud jsou doktrinální prohlášení biskupských konferencí schválena jednohlasně, nepochybně mohou být publikována jménem samotných konferencí a věřící mají přijmout tuto autentickou magisteriální nauku svých biskupů v duchu nábožné úcty.“¹¹ Pokud ale jednohlasnost chybí, je třeba, aby biskupové obdrželi *recognitio* od Svatého stolce. Tyto pasáže výslovně uznávají doktrinální pravomoc biskupských konferencí a dále upřesňují, že nauka biskupských konferencí, ačkoli je zajisté autentická, se zaměřuje na to, aby věřící seznamovala s tím, co stanovuje univerzální učitelský úřad.

Specifická prohlášení biskupských konferencí orientovaná na řešení nových otázek vyvolaných společenskými změnami nenabývají obdobného univerzálního charakteru. Tato prohlášení mohou sloužit

10 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos* (21. května 1998), 21: AAS 90 (1998), 655.

11 Tamtéž, 22.

jako indicie pro univerzální učitelský úřad, pokud se v dané otázce ještě nedošlo k morální jistotě a prohlášení církve na vyšší úrovni magisteria není dosažitelné. Jako jeden příklad za mnohé bych chtěl uvést otázku léčby novorozenců s encefalopatií. Kongregace požádala v této věci Jeho Excelenci Pillu, tehdejšího předsedu biskupské konference Spojených Států, o dokument věnující se morálním aspektům této otázky. V roce 1996 zveřejnila věroučná komise dokument *Moral Principles Concerning Infants with Anencephaly*,¹² který potom přetiskl *L'Osservatore Romano* (1998). I členové věroučné komise zveřejnili komentář k tomuto dokumentu pod názvem *Anencephalic Infants and their Care*.¹³ I když se jedná o oficiální a autentické postoje ve spojení se Svatým stolicem, nemají charakter univerzálního aktu magisteria.

Souhrnně lze říci, že biskupským konferencím mohou při výkonu jejich magisteriálního úřadu napomáhat jiné orgány, jakými jsou jejich věroučné komise. Avšak tyto orgány „nemají autoritu, aby vydávaly autentické magisteriální dokumenty ani jménem svým, ani jménem biskupské konference, ani z jejího pověření“.¹⁴ Platí ovšem, že věroučné komise mohou být pověřeny Stálou radou biskupské konference, aby vydávaly prohlášení, která nejsou součástí dokumentů autentického magisteria.¹⁵

Na základě těchto kritérií by nemělo být těžké posilovat vztah účinné spolupráce mezi Kongregací pro nauku víry a různými věroučnými komisemi; takový vztah, který ve společenství a v duchu služby bude ve světě posilovat a hájit katolickou nauku o víře a morálce. Necht' je mi dovoleno, abych zakončil návrhem o potřebě diskutovat o takovéto metodě spolupráce mezi kongregací a věroučnými komisemi, a tak dospět k některým specifickým doporučením, která by byla zahrnuta do závěrů našeho setkání.

12 *Origins* 26 (10. října 1996), 276.

13 *L'Osservatore Romano*, anglická verze, (23. září 1998), 7.

14 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos* (21. května 1998), 23; srov. *Norme complementari sulle Conferenze dei Vescovi (Doplňující normy o biskupských konferencích)*, čl. 2: AAS 90 (1998), 656.

15 Tamtéž, *Normy*, čl. 2–3; 657.

VE SLUŽBĚ PRAVDĚ: VĚROUČNÉ KOMISE BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ

J. Augustine Di Noia, OP
podsekretář Kongregace pro nauku víry
Varšava 22. května 2006

Nedlouho po Druhém vatikánském koncilu a po reorganizaci římské kurie za papeže Pavla VI. vydala Kongregace pro nauku víry 23. února 1967 *Instrukci*, v níž žádala, aby každá biskupská konference zřídila věroučnou komisi. Následný oběžný list z 10. července 1968 doplnil některá další doporučení zaměřená na zlepšení práce věroučných komisí. Asi o dvacet let později, 23. listopadu 1990, zaslal kardinál Ratzinger předsedům biskupských konferencí další oběžný list, jímž připomněl a objasnil povahu a úlohu věroučných komisí a opíral se při tom o zkušenosti biskupských konferencí s tímto orgánem.

V tomto stručném výkladu se pokusím ukázat, že tyto základní dokumenty definují funkci věroučných komisí v rámci jednotlivých biskupských konferencí i v širším kontextu univerzální církve. Tím bude možno potvrdit, že doktrinální jednota Kristovy církve se udržuje díky spolupráci a interakci struktur autority učitelského úřadu jak na úrovni místních církví, tak i církve univerzální. Své poznámky jsem rozdělil do tří částí: především je to teologický základ věroučných komisí; na druhém místě současně se uskutečňující pastorační zodpovědnost za službu pravdě; a nakonec jsou to některé praktické funkce věroučných komisí při vykonávání této zodpovědnosti.

Teologický základ věroučných komisí: služba pravdě

Především si zasluhuje zmínku prvek, na který obrátil naši pozornost P. Adriano Garuti při setkání Kongregace pro nauku víry s věroučnými komisemi Severní Ameriky a Oceánie ve Vallombrose: existující paralelnost mezi úlohami věroučných komisí a Kongregace pro nauku víry. V souladu s apoštolskou konstitucí papeže Jana Pavla II. *Pastor bonus* je úkolem Kongregace pro nauku víry „prosazovat

a chránit nauku o víře a mravech v celém katolickém světě“ (č. 48). Při sledování tohoto cíle, řečeno slovy *Pravidel pro zkoumání nauk* (*Regolamento per l'esame delle dottrine*), kongregace „poskytuje službu pravdě a hájí právo Božího lidu dostávat evangelní poselství v jeho čistotě a celistvosti“ (čl. 1).

Tato služba pravdě je však součástí pastorační služby biskupů, „kteří – každý jednotlivě i shromážděni na zvláštních koncilech a v biskupských konferencích – mají povinnost i právo dozírat na to, aby nebyla způsobována škoda víře a mravům u věřících svěřených do jejich péče“ (čl. 2). Právě na tomto místě vstupuje do hry úloha věroučné komise biskupské konference. Tyto komise představují institucionalizovaný způsob nezbytné pomoci poskytované biskupské konferenci a jednotlivým biskupům při vykonávání jejich pastorační zodpovědnosti s cílem prosazovat a hájit nauku víry – nic jiného než *službu pravdě*. To je prvotní úloha, která se má řešit na místní úrovni jednotlivými biskupskými konferencemi i samotnými biskupy za pomoci věroučných komisí. Svatý stolec si samozřejmě vyhrazuje právo zasáhnout tam, kde pojednávané otázky překračují teritoriální hranice určité biskupské konference.

I přes značné rozdíly v kanonické jurisdikci, které existují mezi dikasteriem Svatého stolce a jednotlivými biskupskými konferencemi, lze pochopit povahu a úlohu věroučné komise právě pomocí její paralely s povahou a úlohou Kongregace pro nauku víry.

Můžeme předpokládat, že základní dokumenty z let 1967 a 1968 i následující oběžný list z roku 1990 o věroučných komisích navozovaly myšlenku tohoto paralelismu. Tyto dokumenty vybízely biskupské konference, aby zřizovaly věroučné komise (tvořené výhradně biskupy, ale za přítomnosti teologů a jiných odborníků v roli poradců). Pouze pokud velikost biskupské konference neumožňuje vytvořit samostatnou věroučnou komisi, může tuto nezbytnou úlohu převzít jiná komise anebo jednotlivý biskup. Tak, jako Kongregace pro nauku víry je orgánem Apoštolského stolce ke službě univerzální církve, i každá věroučná komise je institucí plně zodpovědnou biskupské konferenci. „Věřoučné komise působí z pověření a na základě mandátu biskupských konferencí a tvoří poradní orgán určený k pomoci těmto biskupským konferencím i jednotlivým biskupům v jejich péči o nauku víry“ (*Oběžný list z roku 1990, č. 3*). A dále: „Věřoučná komise se nemůže

vyjadřovat veřejně jménem celé biskupské konference, pokud k tomu nedostane výslovné pověření“ (č. 6).

Základními hodnotami uplatňujícími se ve struktuře a v povaze věroučných komisí jsou tedy kolegiálnita a spolupráce ve službě pravdě. Společenství Kristovy církve – zvláště v tom, co se týká společenství ve víře a jednoty v pravdě – vyžaduje v doktrinálních záležitostech konkrétní a činnou spolupráci mezi Svatým stolcem a biskupy ve světě. Jelikož se obrana a podpora nauky víry týkají celé církve, je pro biskupy zásadně důležitá spolupráce s římským pontifikem, s nímž společně vykonávají apoštolský úřad kolegiálním způsobem. Existenci a povaze věroučných komisí je možno patřičně rozumět pouze ve světle tohoto teologického základu.

Současně se uskutečňující pastorační zodpovědnost za službu pravdě

Naléhavá pastorační zodpovědnost za službu pravdě je zvláště zřejmá v současnosti, kdy se církve nachází v nejrůznějších prostředích. Jak mnohokrát prohlásil Svatý otec v letech po svém zvolení, mnoho problémů, jimž církev čelí na začátku třetího tisíciletí, je způsobeno zmatkem a neznalostí těch nejzákladnějších prvků křesťanské pravdy.

V homilii při inaugurační mši svého pontifikátu Benedikt XVI. prohlásil: „Mým skutečným programem vedení je nekonat svou vůli, nesledovat své myšlenky, ale s celou církví naslouchat Pánovu slovu a jeho vůli a nechat se vést jím, aby on sám v tomto období našich dějin vedl církev.“ Papež a biskupové jsou služebníky spasitelné pravdy evangelia, jež je Kristovým darem církvi. Jak papež Benedikt často opakoval ve svých spisech, sám Kristus je takovým darem pravdy. Pravdou naší víry není pouze její intelektuální obsah, vyjádřený ve formulacích a ve vyznání víry – jakkoli i ty jsou důležité a potřebné – ale je to právě živé Boží slovo darované jako osobní, proměňující dar Nejsvětější Trojice, který je třeba chránit, meditovat a uctívat ve společenství jeho svatého lidu, jímž je církev. Proto je zvláštní povinností papeže a biskupů, jakož i všech učitelů katolické víry, aby byli věrni pravdě, kterou je především Boží Syn.

Tato pravda je pravdou *spasitelnou*. V odlesku evangelní pravdy, kterou je sám Kristus, vidíme zjevenou pravdu o nás samých, o svých vztazích s ostatními, o společnostech a kulturách, do nichž jsme začleňováni. Téměř každý aspekt našeho života pozemských bytostí je totiž

povolán k tomu, aby sdílel společenství života Nejsvětější Trojice, i když jsme ještě nutně omezeni hranicemi naší situace tvorů a hříšníků. Autentické hlásání pravdy není pouze otázkou doktrinální přesnosti, ale také a především pastorační potřeby. Pastýři a učitelé mají v církvi povinnost hlásat z *lásky ke spáse* věřících úplnou pravdu o Kristu.

Právě zde je možno pochopit důvod, pro který – jak nám připomněl papež Benedikt – je jedním z největších nebezpečí moderní doby atmosféra relativismu, jež nic „neuznává za definitivní a jehož konečný cíl spočívá výlučně ve vlastním ‚já‘ a ve vlastních přáních“. Takováto atmosféra brání sdílení pravdy, jíž je Kristus, a spolu s tím i přijetí „jasné víry, založené na církevním Krédu“. Relativismus je škodlivý nejen jako teoreticko-filozofický postoj, ale i tím, že zabraňuje lidem přijmout pravdu, která by je jinak spasila a proměnila. Přátelství s Kristem „nás otevírá vůči všemu, co je dobré, a dává nám kritérium pro rozlišení pravého od falešného, lži od pravdy“. V Kristově pravdě totiž objevujeme „míru pravého humanismu“. Nemůžeme se setkat s touto živou Pravdou, aniž bychom se obrátili. Při inaugurační mši svého pontifikátu papež Benedikt rovněž prohlásil: „Necháme-li vstoupit Krista do svých životů, neztratíme nic, absolutně nic z toho, co činí náš život svobodný, podivuhodný a veliký.“

Naléhavou pastorační zodpovědnost za podporu a obranu nauky víry – což je úkolem věroučné komise – lze okamžitě vidět ve světle tohoto krátkého nástinu výzev, které se dnes staví před církvev. Služba pravdě – kterou biskupové mají vykonávat ve spojení s římským pontifikem – je službou veskrze pastorační, jež se nezabývá pouze idejemi, ale svými myšlenkami mohutně ovlivňuje to, v co lid věří, v co doufá, a snad především to, co si přeje a co miluje. Pravda neutváří jen myšlení, ale samotný život.

Některé praktické funkce věroučných komisí ve službách pravdě

Když oběžný list z roku 1990 přechází k výčtu úkolů věroučné komise, znovu se viditelně ukazuje paralelnost s Kongregací pro nauku víry. Zakončím krátkým popisem některých z těchto funkcí s cílem prokázat, že autentická služba pravdě obsahuje konkrétní opatření.

Při plnění své úlohy napomáhat biskupům a biskupským konferencím v jejich pastorační zodpovědnosti za službu pravdě mohou věroučné komise využívat velkých zdrojů, které Svatý stolec poskytuje

univerzální církvi ve svých magisteriálních dokumentech. Tyto dokumenty jsou často inspirovány komunikací a korespondencí s biskupy z různých částí světa a snaží se souhrnně odpovídat na specifické výzvy týkající se pochopení a sdílení víry v dnešní celosvětové situaci. V první řadě jsou to samozřejmě encykliky a nauka samotného Svatého otce. Dále jsou to dokumenty zveřejňované hlavními dikasterii, zvláště Kongregací pro nauku víry. Důležitou funkcí věroučných komisí je pomáhat při přijímání a šíření těchto zásadních dokumentů magisteria, čímž plní jednu ze svých hlavních zodpovědností, která obdobně jako u Kongregace pro nauku víry spočívá v šíření nauky víry.

Kromě šíření víry existuje ještě další základní zodpovědnost Kongregace pro nauku víry i věroučných komisí, a tou je obrana víry. V tomto ohledu by věroučné komise měly usilovat o spolupráci se sdělovacími prostředky, především s diecézními, jakož i s katolickými nakladatelstvími, aby zaručovaly sdílení pravdy o víře a morálce. Je třeba se vyhýbat situacím, kdy katolický věřící dostane k četbě knihu zveřejněnou katolickým nakladatelem, která je však evidentně neslučitelná s autentickou katolickou naukou. Věřoučné komise by mohly poskytovat užitečnou službu v tom, že budou pomáhat místním biskupům při posuzování děl určených k publikaci pod katolickou záštitou s cílem udělit potřebné církevní schválení.

Ve spojitosti s tímto problémem se dva články oběžného listu z roku 1990 týkají důležité úlohy podporovat teologii a povzbuzují, aby „pěstovaly vzájemné vztahy s teologií a s vyučujícími na univerzitách a v seminářích, jakož i se všemi odborníky v církevních oborech“ (č. 8). A dále: „Věřoučné komise taktéž poskytují pomoc jednotlivým biskupům v jejich úkolu, který je a musí zůstat jim vlastní a spočívá ve sledování a rozlišování teologické produkce (knihy a časopisy) na jejich území, aby se jejich prostřednictvím nepůsobila škoda pravému učení, na něž mají věřící právo“ (č. 9).

Mezi hlavní funkce věroučné komise biskupské konference patří v souladu s oběžným listem z roku 1990 spolupráce s ostatními komisemi biskupské konference, především s těmi, které mají zodpovědnost v oblasti výchovy, katechetiky, liturgie a ekumenismu. „Věřoučné komise taktéž spolupracují s dalšími komisemi biskupských konferencí, zvláště s těmi, jimž je svěřena zodpovědnost v oblasti výchovné (semináře, univerzity a školy), katechetické, liturgické a ekumenické.

Vyslovují své odborné mínění ke všemu, co má v oblasti doktríny účinný vliv. Ostatní komise by v zásadě neměly publikovat žádné důležité dokumenty, aniž by obdržely mínění věroučné komise v oblasti její kompetence“ (č. 11).

Oběžný list z roku 1990 prohlašuje, že věroučné komise napomáhají kolegiální a církevnímu společenství tím, že usilují o to, „aby mezi nimi docházelo k co nejvhodnější výměně zkušeností a informací“ (č. 12) především tam, kde sdílejí stejný jazyk nebo stejné území. Kromě toho se zdá jako vhodné „zintenzivnit vzájemnou komunikaci mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry (...) K tomuto účelu lze využívat zvláště návštěv *ad limina* a specifických setkání kongregace s jednotlivými komisemi“ (č. 13) – to byl předmět mého vystoupení v Radomi 22. května 2006. A konečně „je velice užitečné, aby předseda věroučné komise zaslal alespoň jednou za rok na kongregaci zprávu o práci komise a o nejdůležitějších doktrinárních otázkách v dané zemi a aby také navrhl, co se komisi zdá být záležitostí příhodnou pro pozornost Svatého stolce“ (č. 14).

Závěry

Nikdy nemůže existovat nějaký „pastorační důvod“, aby se skrývala nebo umenšovala doktrinární nebo morální pravda, která je Kristovým darem církvi. Pokud se význam slova „pastorační“ staví do protikladu s výrazem „doktrinární“ nebo ještě hůře „pravdivý“, znamená to jeho hluboké pokřivení. Biskupové nemohou být váhaví v tom, aby opravovali teologické omyly, především pokud tyto omyly aktivně šíří teologové notoricky známí a požívající u čtenářské veřejnosti věhlasu. Omyly týkající se víry a morálky nejsou škodlivé pouze na intelektuální úrovni, ale zraňují i duši věřících, kteří je přijímají a šíří. Jak jsme viděli, pravda o Kristu je pravdou osobní a pravdou spasitelnou. Omyly, které se jí týkají, jsou překážkou v osobním vztahu s Kristem a na cestě člověka ke spáse. Odtud vyplývá naléhavá pastorační zodpovědnost biskupů i celé církve v této záležitosti. Úlohou věroučných komisí je napomáhat svým biskupským konferencím i jednotlivým biskupům daného regionu jasně a nekompromisně prosazovat, přijímat a hlásat pravdu, která přináší spásu a proměňuje lidské bytosti i společnost.

TEOLOGICKÁ POVAHA VĚROUČNÝCH KOMISÍ A ÚLOHA BISKUPŮ JAKO UČITELŮ VÍRY

Gerhard Ludwig kard. Müller
prefekt

Setkání evropských věroučných komisí
Ostřihom, 13. ledna 2015

Drazí spolubratři v biskupské službě!

Jsem rád, že se můžeme setkat v této zemi tak bohaté svou historií a svým životem! Jak jen nemyslet na řeku Dunaj, která jí prochází a rozděluje ji přesně na dvě části. Právě uprostřed nacházíme hlavní město *Budapešť*, jež je také rozdělena Dunajem: na jedné straně je *Pešť*, dolní město, obchodnické, horečnaté svou aktivitou; a na druhé straně *Budín*, horní město, rezidenční, elegantní a půvabné, kde se nachází katedrála svatého Štěpána, která nám připomíná katolickou duši této země.

Na dunajských březích je situována rovněž Ostřihom, historické srdce Maďarska, město, v němž se dnes nacházíme. Leží na pahorcích podél řeky, kde se tyčí impozantní konkatedrála zasvěcená Naší Paní a svatému Vojtěchovi. Oba tyto katedrální kostely představují ideální a stálý vzmach těchto krajů, přičemž přítomnost Dunaje je spojuje s mnoha částmi naší Evropy.

Tato místa jsou jakousi metaforou života nás všech; života často rozděleného na dvě části: jedna se přiklání spíše k zemi a druhá směřuje k nebi. Chtěli bychom, aby ta část, která nás pozvedá vzhůru, usměřňovala všechno, co je v našem životě více spojeno se zemí. Podobné je to i u nás biskupů, kteří jsme často zaneprázdnění tisícem povinností a praktických otázek, ale přitom jsme voláni k tomu, abychom všechno,

co konáme, směřovali vzhůru a tam táhli i všechen Boží lid svěřený našim ubohým silám. Považuji proto za prozřetelnostní, že se nacházíme právě zde, abychom se setkali s věroučnými komisemi evropských biskupských konferencí. Již nyní bych chtěl poděkovat kardinálu Péterovi Erdövi, arcibiskupovi Ostrihomi-Budapešti a předsedovi Rady evropských biskupských konferencí (CCEE) za jeho velkorysou pohostinnost.

Nauka víry je vzdálena tomu, aby byla abstraktním a krystalickým systémem idejí a norem, ale je především ve službě životu, dobrému životu, který pochází od Boha, životu plně lidskému; je ve službě životu církve a životu, který je více hoden člověka. Je nám dána proto, aby všechno, co je spojeno se zemí, podněcovala směrem vzhůru.

Proto se tu setkáváme, abychom se znovu a s větším elánem nechali pozvednout k oněm výšinám, které nám nauka s jistotou ukazuje a které znovu nacházíme živé a svěží v každodenním životě Božího lidu, jenž je povolán k tomu, aby byl zároveň věrný Bohu i této zemi, kterou dostal jako dar pro budování Božího města ve městě lidském. To je velký úkol svěřený naší biskupské službě, jehož interpretem se díky své zcela specifické službě stávají věroučné komise.

Na začátku našeho setkání bychom především chtěli připomenout cestu, kterou jsme již absolvovali od založení věroučných komisí v rámci biskupských konferencí až dodneška. *Instrukcí* z 23. února 1967 žádala Kongregace pro nauku víry biskupské konference, aby v rámci svého uspořádání založily věroučnou komisi, jež bude „bdít nad spisy, které jsou vydávány, podporovat opravdovou náboženskou vědu a poskytnout svoji spolupráci biskupům při posuzování knih“. Následně oběžným listem z 10. července 1968 navrhla některá další usměrnění směřující ke zlepšení činnosti věroučných komisí. A konečně svým *dopisem* z 23. listopadu 1990 předsedům biskupských konferencí se kongregace vrátila k danému tématu, aby připomněla a upřesnila některé jeho aspekty. V linii těchto oficiálních dokumentů vám nyní předložím některé úvahy o teologické povaze věroučných komisí a o úloze biskupů jako učitelů víry. V odpověď na problematiku obsaženou v těchto tématech se budu snažit nejdříve ukázat teologický význam magisteria ve vztahu k pravdě a ke spáse (I), pak úlohu biskupů ohledně *munus docendi* (II) a nakonec specifickou povahu věroučných komisí (III).

I. Teologický smysl doktrinální funkce církve

V základě magisteria spočívá služba, která je specifickým odrazem spasitelského úřadu Ježíše Krista, Služebníka a Spasitele, a účasti na něm (srov. *Lk 22,27*). Ve čtvrtém evangeliu shrnuje Ježíš své poslání těmito slovy: „Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě“ (*Jan 18,37*). Toto svědectví je neoddělitelně nezvratným důkazem zjevené pravdy jako slova skutečně Božího (srov. *1 Sol 2,13*; *Žid 1,1-2*) a definitivní spasitelnou událostí. Niterné spojení mezi pravdou a spásou hlásá apoštol Pavel, když píše, že Bůh „chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (*1 Tim 2,4*). Jinde vzdává apoštol Bohu díky za věřící, protože Bůh „vás vyvolil jako první, abyste došli spásy. To se stalo tak, že vás Bůh posvětil a vy že jste uvěřili v pravdu“ (*2 Sol 2,13*). V předcházejícím verši autor posvátného textu zároveň neváhá hovořit o odsouzení těch, „kdo neuvěřili pravdě, ale dali přednost špatnosti“ (*2 Sol 2,12*). V tomto smyslu můžeme říct, že zjevení Boží pravdy v Ježíši Kristu pobízí člověka k rozhodující duchovní volbě, na níž závisí jeho věčný život.

Poté, co jsme alespoň schematicky ozřejmili úzký vztah mezi spásou a poznáním zjevené pravdy, jakož i jejím osobním přijetím, se ještě jasněji ukazuje jako potřebná funkce učitelského úřadu. Právě proto, že Bůh chce, aby lidé byli spaseni niterným přijetím zjevené pravdy, a tedy samotného Syna Božího (srov. *Jan 14,6*), vybavil Pán Ježíš svou církev specifickým orgánem, který je schopen zaručit její setrvání ve spasitelné víře odevzdané apoštolům a určené všem národům všech dob. Proto Kristus, který je pravda, chtěl dát své církvi účast na své neomylnosti. Neomylnost sdílená církví ve věcech víry a mravů vyplývá ze skutečnosti, že její neviditelnou hlavou je sám Kristus, jediný Učitel všech (srov. *Mt 23,8*). Zde je třeba zdůraznit, že teologie, poněvadž žije z víry, „nepokládá učitelský úřad papeže a s ním sjednocených biskupů za něco zevnějšího, za omezení své svobody, ale naopak za jeden ze svých vnitřních, konstitutivních prvků, neboť učitelský úřad zajišťuje spojení s původním zdrojem a poskytuje jistotu, že čerpá z Kristova slova v jeho celistvosti“.¹⁶

V těchto souvislostech se ukazuje jako zřejmý principiálně pastorační rozměr, jaký má obrana pravé víry. Pastorce, která chce být skutečně ve službě věčné spásy lidí, předpokládá trvalý dohled nad čistotou víry. Jinak by se nejednalo o autentickou *cura animarum* (péči o duše), ale o pastorační v duchu „wellness“ anebo pohodlí s jakýmsi doplněním o výrazy „smysl“ nebo „hodnoty“, ale bez skutečného křesťanského nasazení. Mají-li věřící dostávat od svých pastýřů pravověrné kerygma, pak z toho důvodu, že na něm závisí jejich spása. Zfalšované evangelium nespasí nikoho. V tomto smyslu říká sv. Pavel Korintňanům, že se jim dostane spásy z radostné zvěsti evangelia pouze „když se jí držíte přesně tak, jak jsem vám to kázal; jinak jste uvěřili nadarmo“ (1 Kor 15,2).

II. Doktrinální funkce biskupů

Sdílená neomylnost církve se konkrétně vyjadřuje v existenci její specifické funkce, totiž ve funkci učitelského úřadu, která jí umožňuje bezpečně čerpat z Božích Písem a z posvátné tradice, jež společně utvářejí „nejvyšší pravidlo víry“.¹⁷ Katechismus katolické církve o tom učí: „Poslání učitelského úřadu je vázáno na definitivní povahu smlouvy, kterou Bůh uzavřel v Kristu se svým lidem; musí jej uchránit před úchytkami a ústupky a zaručit mu objektivní možnost poznávat bez omylu ryzí víru. Pastýřský úkol učitelského úřadu je tedy zaměřen na bdělost, aby Boží lid zůstával v pravdě, která osvobozuje. Kristus vybavil pastýře pro tuto službu charismatem neomylnosti ve věcech víry a mravů.“¹⁸ Toto charisma je však rozdílné, pokud jde o způsoby jeho vykonávání.

Na úrovni univerzální církve je třeba se zmínit především o specifickém poslání Petrova nástupce posilovat své bratry ve víře (srov. Lk 22,32). Zde není místo pro pojednání o nauce o papežské neomylnosti, ale jde o zdůraznění specifické a nejvyšší zodpovědnosti římského pontifika ohledně péče o zdravou nauku. Kongregace pro nauku víry ve svých Úvahách z roku 1998 o primátu Petrova nástupce prohlašuje, že „římský pontifex je – stejně jako všichni věřící – podroben Božímu slovu, katolické víře a je garantem poslušnosti církve

17 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Dei verbum*, č. 21.

18 *Katechismus katolické církve*, č. 890.

a v tomto smyslu je *servus servorum*. Nerozhoduje podle vlastního soudu, ale poskytuje svůj hlas vůli Pána, který hovoří k člověku v životě a tradicí interpretovaném Písmu; řečeno jinými slovy, *episkopé primátu* má své meze, které vycházejí z Božího zákona a z neporušitelného Božího zřízení církve, jež je obsaženo ve Zjevení. Petrův nástupce je skálou, která v protikladu ke svévoli a konformismu zaručuje důslednou věrnost Božímu slovu; z toho vyplývá i martyrologický charakter jeho primátu.¹⁹ Těmito slovy se znovu vyjadřuje služební charakter učitelského úřadu. Ten, jak čteme v *Dei verbum*, „není nad Božím slovem, ale slouží mu tak, že učí jen to, co bylo předáno, neboť z Božího příkazu a za pomoci Ducha Svatého Boží slovo zbožně slyší, svědomitě střeží a věrně vykládá a z tohoto jediného pokladu víry čerpá všechno, co předkládá k věření jako zjevení od Boha“.²⁰

I když tedy na jedné straně platí, že „díky tomu, že charakter primátu má nejvyšší moc, neexistuje žádná instance, jíž by se měl římský pontifex při výkonu přijatého daru právně odpovídat“,²¹ na straně druhé to však neznamená, že papež by měl absolutní moc. V tomto smyslu je správné hovořit o učitelském úřadu jako o *ancilla Verbi Dei*, jako o službě prokazované taktéž pravdě Božího zjevení, to znamená depozitu víry, který má magisterium jako svůj úkol žárlivě střežit a věrně ji vykládat,²² a to obezřetným konáním a přiměřenými prostředky.²³ „Vždyť nic nedokážeme proti pravdě, ale jen pro pravdu,“ jak prohlašuje sám apoštol Pavel (2 *Kor* 13,8).

Dikasterium, jehož řízením jsem poctěn i obtížen, poskytuje zvláštní pomoc petrovskému poslání ohledně nauky o víře a morálce. „Z toho plyne, že dokumenty této kongregace, výslovně schválené

19 Kongregace pro nauku víry, *Il Primato del successore di Pietro nel mistero della chiesa* (Primát Petrova nástupce v tajemství církve) (31. října 1998), č. 7.

20 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Dei Verbum*, č. 10.

21 Kongregace pro nauku víry, *Il Primato del successore di Pietro nel mistero della chiesa* (Primát Petrova nástupce v tajemství církve) (31. října 1998), č. 10.

22 Srov. První vatikánský koncil, dogmatická konstituce *Pastor aeternus*, kap. 4: DH 3070.

23 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 25.

papežem, se podílejí na řádném učitelském úřadu Petrova nástupce.²⁴ Avšak institucionálně potvrzeným úkolem kongregace není jen pomáhat římskému biskupovi v jeho úkolu nejvyššího pastýře univerzální církve. Kongregace, jak čteme v apoštolské konstituci *Pastor bonus*, „podporuje biskupy, a to jak jednotlivé, tak v jejich sdružení, při výkonu jejich služby, při níž jsou nasazeni jako autentičtí učitelé a hlasatelé víry, a tím jsou povinni chránit a podporovat neporušitelnost této víry“.²⁵ Ani petrovský úřad, ani specifická úloha vykonávaná Kongregací pro nauku víry nesmí být odděleny od *munus docendi* svěřené jak každému jednotlivému biskupovi, tak i biskupskému kolegiu v jeho celku. „Všichni biskupové mají totiž podporovat a chránit jednotu víry a kázeň společnou celé církvi, vést věřící k lásce k celému Kristovu tajemnému tělu (...) a podporovat každou činnost společnou celé církvi, především aby vzrůstala víra a všem lidem vzešlo světlo plné pravdy,“ říká dogmatická konstituce *Lumen gentium*.²⁶ Základním důvodem je, že „péče o hlásání evangelia po celém světě je věc sboru pastýřů. Jim všem společně dal k tomu Kristus příkaz a uložil jim to jako společnou povinnost“.²⁷ Nikdo nehovořil tolik o „starosti o všechny církevní obce“ (2 Kor 11,28) a nežil pro ni tolik jako apoštol Pavel; ta má podněcovat každého nástupce apoštolů.

Je-li pravdou, že „všichni biskupové se v hierarchickém společenství podílejí na péči o celou církev“,²⁸ pak toto tvrzení platí zvláště v oblasti nauky, což je první úkol svěřený pastýřům. Mohli bychom citovat početné dokumenty týkající se zodpovědnosti pastýřů za předmět nauky.²⁹ Dohled nad vírou a morálkou věřících je základní pastorační starostí a přísluší všem pastýřům církve. „V místních církvích náleží biskupovi uchovávat a vykládat Boží slovo a autoritativně rozhodovat,

24 Kongregace pro nauku víry, instrukce *Donum veritatis* (24. května 1990), č. 18.

25 Srov. Jan Pavel II., apoštolská konstituce *Pastor bonus* (28. června 1988), č. 50.

26 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 23.

27 Tamtéž.

28 Druhý vatikánský koncil, dekret *Christus Dominus*, č. 5.

29 Srov. např. Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 25; Tamtéž, dekret *Christus Dominus* č. 12–14; Jan Pavel II., apoštolská exhortace *Pastores gregis* (16. října 2003), č. 29.

co je s ním v souladu, a co nikoliv. Učitelství úřad každého biskupa, uvažovaný jednotlivě, je vykonáván ve spojení s učitelstvím úřadem římského papeže, pastýře celé církve, a s učitelstvím úřadem ostatních biskupů rozptýlených po světě nebo shromážděných na ekumenickém koncilu. Toto spojení je nutnou podmínkou jeho autentičnosti.³⁰ Svátý Ignác z Antiochie ve svých dopisech poskytuje nádherný příklad *episkopé* dobrého pastýře, který umí hlídat své stádo před jedovatými rostlinami, to znamená před herezemi, které také nazývá „dáblovými bylinami“.³¹ Ostatně se jeví zřejmým, že hovořit o právu Božího lidu dostávat evangelní poselství ve své čistotě a ve své celistvosti má smysl jen tehdy, pokud existuje odpovídající povinnost ze strany pastýřů. Jak prohlašuje papež František, zprostředkovatelem toho je apoštolská poslušnost, „skrze niž je zaručena kontinuita paměti církve a lze bezpečně čerpat z čistého pramene, z něhož víra pochází. Záruka spojení se zdrojem je tedy dána prostřednictvím živých osob, což odpovídá živé víře, kterou církev předává. Je založena na věrnosti svědků, kteří jsou pro tento úkol Pánem vybráni. Proto učitelství úřad vždy promlouvá v poslušnosti původnímu Slovu, na němž je víra založena; a je spolehlivý, protože se svěruje Slovu, jež slyší, střeží a vykládá.“³²

III. Specifická povaha věroučných komisí

Druhý vatikánský koncil uznal příhodnost a plodnost organických uskupení biskupů téže země nebo téhož regionu.³³ Papež Pavel VI. následně v roce 1966 svým motu proprio *Ecclesiae Sanctae* nařídil ustavit biskupské konference tam, kde ještě neexistovaly. Protože věroučné komise jsou jejich součástí, je třeba z nich vycházet, abychom z teologického a eklesiologického hlediska věroučné komise správně zařadili. Konstituce *Lumen gentium* viděla v biskupských konferencích

30 Kongregace pro nauku víry, instrukce *Donum veritatis* (24. května 1990), č. 19.

31 Srov. Ignác z Antiochie, *List k Efezským*, 10,3; *List k Tralským*, 6,1; 11,1; *List k Filadelfským*, 3,1.

32 Papež František, encyklika *Lumen fidei*, č. 49.

33 Srov. Druhý vatikánský koncil, dekret *Christus Dominus*, č. 37.

konkrétní uskutečnění „sborového smýšlení“ (*collegialis affectus*),³⁴ které musí poznamenávat spolupráci v nitru biskupského kolegia.

Do tohoto kontextu je třeba včlenit vroucí přání Svatého otce vyjádřené v apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium*, aby byl jasněji vyjádřen „statut biskupských konferencí, který by je pojímal jako subjekty konkrétních kompetencí, včetně určité autentické věroučné autority“.³⁵ Aby toto přání bylo správně pochopeno, je třeba o něm uvažovat a rozvádět ho ve světle katolické eklesiologie a zvláště těch dokumentů magisteria, které specificky pojednávají o tematice biskupských konferencí. Máme na mysli zvláště motu proprio *Apostolos suos* Jana Pavla II., na něž ostatně odkazuje i samotný právě citovaný text *Evangelii gaudium* (srov. pozn. 37).

V motu proprio *Apostolos suos* papež Jan Pavel II. objasnil teologickou a právní povahu biskupských konferencí. Tento text především rozlišuje kolegiální činnost biskupského sboru ve svém celku jakožto výraz jednoty episkopátu a jeho starosti o celou církev a činnost na úrovni jednotlivých místních církví a jejich uskupení. I když společné vykonávání určitých pastoračních funkcí na regionální, národní a mezinárodní úrovni je vedeno kolegiálním duchem, přesto „nikdy nenabývá kolegiální povahy charakteristické pro úkony řádu biskupů jakožto subjektu nejvyšší moci nad celou církví. Je totiž velmi rozdílný vztah jednotlivých biskupů vzhledem k biskupskému kolegiu od jejich vztahu vzhledem k orgánům utvořeným pro zmíněný společný výkon některých pastýřských funkcí“.³⁶ Vzhledem ke skutečnosti, že kolegium existuje z Pánovy vůle³⁷, zatímco uskupení místních církví jsou zřízením církevním, je pouze vztah každého biskupa k církevnímu kolegiu božského práva. Z toho vyplývá, že biskupské konference a komise, které jsou jejich součástí, mají sice svou právní a organizační povahu, ale jejich teologický a eklesiologický význam, a tedy i jejich autorita, nepochází z těchto samotných struktur, ale z faktu, že jsou tvořeny biskupy, členy jediného biskupského kolegia.

34 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 23.

35 Papež František, apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), č. 32.

36 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos* (21. května 1998), č. 12.

37 Srov. Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 22.

Takováto upřesnění a rozlišení nebrání uznat užitečnost společného výkonu biskupské služby na úrovni biskupských konferencí, zvláště v doktrinální oblasti. Ve skutečnosti platí, že „svorný hlas biskupů určitého území, když ve společenství s římským pontifikem společně vyhlásují katolickou pravdu ve věcech víry a morálky, může být jejich lidem přijímán s větší účinností a může jejich věřícím usnadnit přijetí této nauky v duchu zbožné úcty“.³⁸

Pro lepší dosažení tohoto cíle na úrovni uskupení místních církví je třeba odpovídajících nástrojů. Ty bez obtíží spatřujeme v povaze věroučných komisí a v jejich důležitosti. Ony „působí z pověření a na základě mandátu biskupských konferencí a tvoří poradní orgán určený k pomoci těmto biskupským konferencím i jednotlivým biskupům v jejich péči o nauku víry“.³⁹ Těsné pouto věroučných komisí s řádným magisteriem biskupů jakožto učitelů víry vysvětluje, proč Kongregace pro nauku víry od roku 1967 trvala na tom, aby opravdovými členy věroučných komisí byli biskupové. List z 23. listopadu 1990 k tomu upřesňuje: „Členy věroučné komise jsou biskupové zvolení biskupskou konferencí. Střídavě je možno konzultovat s odborníky, ale jejich roli je třeba odlišovat od role biskupů, kteří jsou jedinými zodpovědnými za případná vyjádření komise, protože se jedná o komisi biskupskou.“⁴⁰

Rozdělení úloh mezi věroučné komise a Kongregaci pro nauku víry je založeno na principu zdravé subsidiarity. Svatý Pavel přirovnává církev k lidskému tělu, kde každý úd místo toho, aby nahrazoval ty druhé, koná podle své povahy a harmonicky spolupracuje s ostatními údy s ohledem na společné dobro (srov. *1 Kor 12,12-30*). Komunitní povaze církve více odpovídá, aby doktrinální otázky, které vyvstanou v některém regionu, zvláště problém nesouladu, byly v rámci možností řešeny na lokální nebo regionální úrovni, samozřejmě vždy ve shodě s naukou učitelského úřadu univerzální církve. V této věci mohou věroučné komise poskytovat episkopátům cennou pomoc. Nebylo by poctivé obviňovat dikasteria římské kurie z přílišného centralismu

38 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos*, č. 21.

39 Kongregace pro nauku víry, *List předsedům biskupských konferencí o věroučných komisích* (23. listopadu 1990), č. 3.

40 Tamtéž, č. 5.

a zároveň nepodnikat vhodné iniciativy na úrovni biskupských konferencí. Zde se naskytá možnost správné decentralizace, jakou si přeje Svatý otec.⁴¹ Ve skutečnosti je to tak, že „nadměrná centralizace, místo aby pomáhala, spíše komplikuje život církve i její misijní dynamiku“.⁴²

Není nezajímavé, že pro posílení spolupráce mezi Kongregací pro nauku víry a věroučnými komisemi tehdejší kardinál Ratzinger začal již před více než třiceti lety s iniciativou pravidelného setkávání předsedů těchto komisí na kontinentální úrovni. První takové setkání se konalo v Bogotě v roce 1984; následovala setkání v Kinshase (1987), ve Vídni (1989), v Hongkongu (1993), v Guadalajaře (1996), v San Franciscu (1999) a v Dar es Salaamu (2009). Kardinál Ratzinger a později i kardinál Levada těmto setkáním osobně předsedali a vystoupili s prozíravými příspěvky o současných výzvách v doktrinální oblasti. Takováto setkání dokazují vůli ze strany kongregace napomáhat místním episkopátům v jejich úkolu šířit a hájit zdravou nauku. Pro tato setkávání je charakteristické, že osoby zastupující kongregaci přicházejí na různé kontinenty. Tím se zdůrazňuje důležitost místních a regionálních instancí a jejich zodpovědnost za řešení doktrinálních otázek.

Nepochybně existuje určitá kongenialita mezi Kongregací pro nauku víry a věroučnými komisemi ve věci jejich cílů. I když pracují různým způsobem a v různém měřítku, všechny jsou nástroji, jimiž je církev během staletí vybavena, aby účinněji vykonávala své poslání hlásat evangelium všem. Je však pravdou, že specifická autorita, jaké se těší kongregace, a univerzální dimenze jejího sdíleného magisteria, ji podstatně odlišují od věroučných komisí, které „nemají autoritu vydávat dokumenty autentického magisteria ani jménem svým, ani jménem biskupské konference, a to ani z jejího pověření“.⁴³ Kromě toho „věroučná komise se nemůže vyjadřovat veřejně jménem celé biskupské konference, pokud k tomu nedostane výslovné pověření“.⁴⁴

41 Srov. papež František, apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, č. 16.

42 Tamtéž, č. 32.

43 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos*, č. 23.

44 Kongregace pro nauku víry, *List předsedům biskupských konferencí o věroučných komisích* (23. listopadu 1990), č. 6; srov. Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos*; Doplňující normy, čl. 3.

Ve skutečnosti „samotná povaha doktrinální funkce biskupů vyžaduje, aby ji vykonávali společně, shromáždění v biskupské konferenci, k čemuž dochází na plenárním zasedání“.⁴⁵ A konečně, „aby doktrinální prohlášení biskupské konference (...) vytvářela autentické magisterium a mohla být jménem této konference publikována, je třeba, aby byla schválena jednohlasně všemi biskupy členy, anebo v případě, že jsou schválena na plenárním shromáždění alespoň dvěma třetinami hlasů těch biskupů, kteří mají rozhodující hlas, musí získat uznání (*recognitio*) Apoštolského stolce“.⁴⁶ Po tom, co bylo řečeno výše, je však třeba zdůraznit podobnosti, v jejichž znamení se má rozvíjet vztah mezi kongregací a věroučnými komisemi. Jednou z funkcí kongregace například je prověřovat dokumenty publikované ostatními dikasterii římské kurie v tom, co se týká víry a mravů.⁴⁷ Analogickým způsobem „věroučné komise (...) spolupracují s dalšími komisemi biskupských konferencí, zvláště s těmi, jimž je svěřena zodpovědnost v oblasti výchovné (semináře, univerzity a školy), katechetické, liturgické a ekumenické. Vyslovují své odborné mínění ke všemu, co má v oblasti doktríny účinný vliv. Ostatní komise by v zásadě neměly publikovat žádné důležité dokumenty, aniž by obdržely mínění věroučné komise v oblasti její kompetence.“⁴⁸

Na závěr bych chtěl připomenout dva základní aspekty našeho bytí církvi: To, že jsme „společenstvím“ a zároveň „Božím lidem“. Nic jiného než *communio*, které identifikuje církve až po její kořeny, nepomáhá k pochopení povahy tohoto lidu, jímž jsme my všichni. Pojem společenství je vzdálen tomu, aby zatemňoval pojem Božího lidu, ale naopak ukazuje autentickou tvář tohoto lidu, jenž shromažďuje vjedno legitimní různost. Slovo „společenství“ vyjadřuje, že naše jednota se nemůže obejít bez pluralitního bohatství, jak nám už po určitou dobu připomíná papež František, jemuž je drahý obraz „mnohostěnu“, kde vícero stran vytváří harmonickou jednotu. Proto činnost církve, jež je věrná společenství a respektuje opravdovou povahu Božího

45 Jan Pavel II., motu proprio *Apostolos suos*, č. 23; srov. *Tamtéž*, Doplnkové normy, čl. 2.

46 *Tamtéž*, Doplnkové normy, čl. 1.

47 Jan Pavel II., apoštolská konstituce *Pastor bonus*, čl. 54.

48 Kongregace pro nauku víry, *List předsedům biskupských konferencí o věroučných komisích* (23. listopadu 1990), č. 11.

lidu, se nemůže vyjádřit jinak než jako „synergie“. Synergie znamená sílu společného díla, díla, které žije z bohatství všech darů, jež každý přináší, z bohatství směřujícího k jednotě. Zdá se mi, že tohle je skutečná ikona, která nejlépe vyjadřuje jakýkoli vztah v církvi, včetně vztahů mezi Kongregací pro nauku víry a komisemi, jejichž předsedy jste nebo je zastupujete. Konstruktivní úkoly svěřené věroučným komisím otevírají široké pole pro mnohostranné iniciativy, které po svém uvedení do života budou prospívat celé církvi. Máme na mysli šíření a komentování dokumentů učitelského úřadu, přípravu textů bezpečné vědecké a doktrinnální hodnoty, sestavování seznamu knih schválených pro výuku, stimulaci vědecké teologické práce a z toho důvodu udržování vzájemných vztahů s teologií a s vyučujícími na univerzitách a v seminářích anebo pomoc poskytovanou jednotlivým biskupům v jejich úkolu sledovat a rozlišovat teologickou produkci na svém území a předkládat jim seznam odborníků pro zkoumání knih. Cílem těchto iniciativ je pomáhat každému biskupovi, aby mohl účinněji vykonávat úchvatný a zavazující úkol být učitelem víry. Nechme se vždy vést tím, kdo je naším pravým Učitelem, Ježíšem Kristem, „spolehlivým a věrným svědkem“ (Zj 3,14), tím, který trvale podněcuje naši víru a vede ji k završení (srov. Žid 12,2) pro dobro stáda, jež nám světil Kristus Dobrý pastýř.

PREZENTACE FUNGOVÁNÍ JEDNÉ VĚROUČNÉ KOMISE

+ *Adolfo Gonzáles Montes*
biskup z Almerie

Setkání evropských věroučných komisí
Ostřihom, 15. ledna 2015

I. Úlohy věroučné komise: odbornost a dosah jejího uskutečňování

Mám-li se zabývat tématem, které mi bylo svěřeno, tj. prezentací toho, jak funguje jedna věroučná komise, můj úkol je usnadněn profilem, který nabízejí internetové stránky Španělské biskupské konference a v němž se popisuje účel a činnost komise pro nauku víry.

V první řadě je třeba mít na paměti, že věroučná komise není autonomní a ani nevykonává v církvi určité země ty funkce, jaké mohou být svěřeny jen Kongregaci pro nauku víry. Věřoučná komise je ve službě plenárnímu zasedání biskupů „pro studium a pojednávání otázek vztahujících se k víře a k morálce“. K tomu se dodává: „Jejím posláním je přispívat k tomu, aby biskupové jak v rámci své místní církve, tak i při společném vykonávání funkcí episkopátu (španělského) mohli uskutečňovat své pastýřské poslání šířit a bránit nauku o víře a morálce.“⁴⁹

Z toho vyplývá, že věroučná komise má dvojitou úlohu: *prvním úkolem* je šířit nauku víry, což je možné hlásáním a věrným předáváním víry, kterou církev věří a žije (*fides quae*). To znamená umožňovat poznání víry, kterou církev hlásá, v její objektivní pravdě (*confessio de fide* ...) a chování, jež je v souladu s hlásáním a vyznáním víry (... *et moribus*) v míře odpovídající vlastnímu vyznání víry, tedy

49

Viz <http://www.conferenciaepiscopal.es/index.php/comision-episcopal/doctrina-fe.html>.

nakolik je praxe víry součástí samotné *confessio fidei*. Jedná se tedy o „předávání víry hlásáním toho, co církev věří – a co je obsaženo v *depozitu víry* (Písmo svaté, tradice, magisterium) – a prosazováním zdravé teologické reflexe, která by dokázala odpovídat ve světle víry na problémy naší doby“.⁵⁰

K tomuto prvnímu úkolu přistupuje úkol *druhý*: biskupové pověřili věroučnou komisi, aby *dozírala na správné dodržování víry církve*. To vykonává zvláště tak, že věnuje zvláštní pozornost tomu, aby víra byla *předávána ve své objektivní pravdě* podle myšlení církve v podřízenosti vyznání víry, jež je normativní pro každého pokřtěného, a v celistvosti katolického učení. Dozírání na to, aby „nauka předávaná jménem církve byla věrná tomu, co církev věří a hlásá“.⁵¹ Ráмец, jehož se tento úkol týká, je široký, protože sahá od výchovy k víře v dětství a dospívání přes formaci mladých a dospělých ve víře až po šíření obsahu a praxe víry používáním sdělovacích prostředků. K nim patří katolická vydavatelství orientovaná na křesťanskou formaci dospělých, mající rozličná místa v církvi, na katechetické prostředky a materiály zaměřené na modlitbu.

Není jednoduché stanovit kompetence věroučné komise, ani její vliv a hodnotu jejich příspěvků. Věřoučná komise nestojí nad biskupy, ale je k jejich službě jakožto svědků a strážců Božího zjevení. Jejím úkolem tedy je informovat biskupy na základě doktrinálního zkoumání a navrhnout příslušné opatření na obranu víry, je-li takový zásah potřebný. Ale i tehdy musí komise postupovat v podřízenosti pastoračnímu posouzení místního biskupa nebo biskupské konference v případě kolegiálního výkonu poslání biskupů jako autentických učitelů víry („*doctores authentici seu auctoritate Christi praediti*“⁵²). Jedná se o pomoc pastýřům, kteří „mají povinnost a právo – buď jako jednotlivci, nebo shromáždění na zvláštních koncilech či v biskupských konferencích – dozírat na to, aby nebyla způsobována škoda víře a mravům u věřících svěřených do jejich péče“.⁵³

50 Tamtéž.

51 Tamtéž.

52 Druhý vatikánský koncil, věroučná konstituce *Lumen gentium*, č. 25a.

53 Kongregace pro nauku víry, *Regolamento per l'esame delle dottrine* (Směrnice pro zkoumání nauk) (30. května 1997), č. 2; srov. *CIC*, kán. 823.

Když konstituce *Lumen gentium* charakterizuje „povinnosti a práva“ dozoru kvůli obraně víry, připomíná, že biskupové vykonávají tyto funkce, jež jsou jejich úřadu vlastní a jako na poslední instanci jsou založeny na výsadě neomylnosti: „Přesto však hlásají neomylně Kristovu nauku, když – třeba i rozptýlení po světě, ale spojení svazkem společenství mezi sebou a s Petrovým nástupcem – autenticky učí ve věcech víry a mravů a shodnou se na jedné nauce jako definitivně závazné.“ Proto konstituce o církvi zároveň dodává: „To se projevuje ještě zřejměji, když se shromáždí na všeobecném koncilu a jsou pro celou církev učitelé a soudci víry a mravů; pak je třeba jejich definice přijmout s poslušností víry.“⁵⁴

Problém pro biskupské konference se ukazuje v tom, že biskupové v nich spojení nejsou shromážděni na ekumenickém koncilu, a proto nepožívají výsadu magisteria, jež je vlastní koncilu společně s papežem. K tomu se ještě vrátíme. Na podporu práva a povinnosti biskupských konferencí zasáhnout ve věcech víry však platí to, že mají postupovat podle práva a povinnosti, jež je vlastní všem biskupům, kteří „třeba i rozptýlení po světě, ale spojení svazkem společenství mezi sebou a s Petrovým nástupcem autenticky učí ve věcech víry a mravů a shodnou se na jedné nauce jako definitivně závazné,“ jak říká právě citovaná církevní konstituce.

Věřoučné komise jsou ke službě právě biskupům na jejich shromáždění i každému z nich jednotlivě v jejich sídlech a působí jako „institucionalizovaný poradní orgán“ ve službě všem i každému členovi biskupské konference. V tomto smyslu může věroučná komise zkoumat spisy určitého autora, požádá-li o to biskupská konference anebo určitý biskup. Avšak potvrzení platnosti „technického“ úsudku věroučné komise nenahrazuje ani nezastupuje úsudek biskupské konference nebo úsudek biskupa nějaké místní církve. V tom se tedy liší vyjádření věroučné komise od vyjádření Kongregace pro nauku víry, která požívá mandátu římského pontifika a postupuje se souhlasem Svatého otce; ten různými způsoby, ale zvláště „specifickým způsobem“, když si to případ vyžaduje, schvaluje vyjádření kongregace.

Toto právo Svatého stolce vyjádřit se je založeno na teologickém odůvodnění papežského úřadu, který vybavuje římského pontifika řádnou mocí skutečné biskupské jurisdikce, jež je bezprostřední.⁵⁵ Tak o tom hovoří *Směrnice pro zkoumání nauk*, když prohlašuje, že Svatý stolec může nejen kdykoli zasáhnout, ale že „obvykle vždy zasahuje, když vliv nějaké publikace přesahuje hranice biskupské konference, anebo když nebezpečí pro víru nabude zvláštní závažnosti“.⁵⁶ Jak je zřejmé, tento zásah kongregace musí být v souladu s postupy stanovenými vlastními *směrnici* a statutární reglementací pro činnost kongregací, jak je v případě Kongregace pro nauku víry stanoveno apoštolskou konstitucí *Pastor bonus*, *Vlastními směrnici Kongregace pro nauku víry* a *Listem předsedům biskupských konferencí o věroučných komisích* (23. listopadu 1990).⁵⁷

Rozdíl mezi zásahy kongregace a vyjádřeními věroučných komisí je zřejmý. Věřoučné komise pomáhají biskupským shromážděním v poradním režimu, ale nemohou působit v prostoru autority biskupů, jimž poskytují informaci a pomoc.⁵⁸ Je to pomocná funkce, která dosahuje své vlastní úrovně v porovnání s funkcí Kongregace pro nauku víry pro univerzální církev, i když komise nepostupují se stejnou autoritou.⁵⁹

Pouze ty *nóty* a *texty*, které byly schváleny biskupy na jejich shromážděních – jako je tomu v případě určitého *sdělení* věroučné komise doporučeného biskupskou konferencí a jí schváleného – mohou být vydávány jako nástroj pro hodnocení a návod ohledně nauk, které by mohly škodit víře. Stejně tak i jednotlivý biskup, aniž by překračoval rámec své místní církve, může vyžadovat vyjádření věroučné komise

55 Srov. První vatikánský koncil, dogmatická konstituce o Kristově církvi *Pastor aeternus* (18. července 1870), kap. 3: DH 3060.

56 Kongregace pro nauku víry, *Regolamento per l'esame delle dottrine* (Směrnice pro zkoumání nauk), č. 2.

57 Srov. Jan Pavel II., apoštolská konstituce *Pastor bonus* (28. června 1988), čl. 48.

58 Srov. Kongregace pro nauku víry, *Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede* (Instrukce ohledně některých aspektů při používání hromadných sdělovacích prostředků při šíření nauky víry) (30. března 1992), č. 5.

59 Kongregace pro nauku víry, *Regolamento per l'esame delle dottrine* (Směrnice pro zkoumání nauk), č. 2.

biskupské konference jakožto poradního orgánu, jehož doktrinální posouzení ho může vést k zaujetí stanoviska jako biskupa ve své církvi.

II. Ustavení věroučné komise a její úloha v pomoci a informování biskupů při obraně nauky víry

Po vysvětlení těchto předpokladů můžeme přistoupit k výkladu o úlohách, které věroučná komise přebírá podle *směrnice* biskupské konference, jež upravují zřízení i složení komise.⁶⁰ Věřoučná komise, obdobně jako ostatní komise, se konstituuje každé tři roky po zvolení předsednictva konference a biskupů, kteří mají tvořit výkonný výbor, a po volbě předsedů různých komisí, kteří tvoří Stálou radu.

Na témže zasedání, na němž se konstituuje Stálá rada konference, tato komise po své volbě a ustavení schvaluje členy, kteří mají tvořit další biskupské komise, a to jak ty, kteří o to výslovně požádali, tak i ostatní, kteří jsou do nějaké komise přiděleni na žádost jejího předsedy. Vzhledem k tomu, že postup pro ustavování všech biskupských komisí je stejný, konstituuje se tak i věroučná komise Španělské biskupské konference. Biskupové, kteří jsou přiděleni do věroučné komise, obvykle pocházejí z akademického prostředí teologie, filozofie a církevních věd.

Komisi obvykle tvoří pět nebo šest biskupů – i když za určitých okolností jsme dospěli k počtu osmi a někdy i více – a zahájí svou činnost na tříleté období. Biskupové, kteří předsedají biskupským komisím, mohou být zvoleni pouze na dvě po sobě následující období; pak mohou po tříletém přerušení znovu předsedat téže komisi. Nic však nebrání tomu, aby v tomto období předsedali jiné biskupské komisi.⁶¹ Ostatní biskupové, kteří tvoří věroučnou komisi, mohou zůstat, pokud si to přejí, což pak schvaluje Stálá rada. To umožňuje zachování určité kontinuity v práci věroučné komise, protože biskupové obvykle

60 *Reglamento de los Comisiones Episcopales de la Conferencia Episcopal Española*. Schválené na 13. plenárním zasedání v Los Negrales konaném od 15. do 20. prosince 1975 [dále jen RC], čl. 81.

61 *Srov. Estatutos de la Conferencia Episcopal Española*. Text schválený na 92. plenárním zasedání ve dnech 24.–28. listopadu 2008 [dále jen ECEE], čl. 31 § 2; srov. čl. 28.

zůstávají členy této komise na dobu neurčitou anebo na delší čas, i když nemohou předsedat komisi po více než dvě období.

Nová komise musí přebrat zásadní linii úkolů předešlé věroučné komise za předpokladu, že jsou součástí *pastoračního plánu* konference, který se vypracovává každé čtyři roky. Za tímto účelem je věroučná komise ke službě plenárnímu shromáždění konference a světuje se jí vypracování některých dokumentů biskupské konference, aby pak byly předloženy k rozpravě a ke schválení plenárnímu zasedání, které přebírá autorství těchto dokumentů.

Stejně tak může věroučná komise navrhnout plenárnímu shromáždění ty dokumenty (obvykle jsou to *Notificationes* následující po doktrinálním přezkoumání), které považuje za potřebné pro obranu víry. Například v současné době vypracovává věroučná komise jako odpověď na úchytky v určitých proudech kristologie dokument o Kristu, který chce být zásadním prohlášením víry církve v Krista a který odmítne takové teologické interpretace Kristova tajemství, jež neodpovídají víře církve.

Vlastní dokumenty věroučné komise, do nichž nezasahuje plenární zasedání, jako je tomu v případě některých „doktrinálních prohlášení“ o spisech určitého autora nebo o tezích některého proudu církevního myšlení, vyžadují podle stanov předchozí schválení Stálé rady biskupské konference.⁶² Podle zprávy, kterou sekretariát biskupské konference zaslal kongregaci, od roku 1966, kdy byla založena Španělská biskupská konference ve svém pokoncilním uspořádání, vypracovala věroučná komise 28 vlastních dokumentů, přispěla k sepsání sedmi důležitých dokumentů plenárního zasedání biskupské konference a spolupracovala na redakci osmi dokumentů Stálé rady. Zároveň podpořila důležitá vydání Bible a dokumentů církevního magisteria; počet dokumentů, jejímž vydání komise napomohla, je značný.

III. Postup prací: jednotlivá setkání a příspěvek „poradní teologické komise“

Přestože stanovy konference vyžadují alespoň *dvě setkání* za rok,⁶³ jak je uvedeno ve zmíněném profilu věroučné komise prezentovaném

62 *ECEE*, čl. 35.6.

63 *ECEE*, čl. 35 § 1; srov. *Reglamento Comisiones*, čl. 2.6.

na internetových stránkách biskupské konference, věroučná komise se setkává o něco častěji, průměrně čtyřikrát za rok, aby diskutovala a rozhodovala o otázkách navržených *pastoračními plány* a o dalších záležitostech spadajících pod její pravomoc. Sekretariát komise připravuje rozhodnutí a vykonává je v souladu s tím, jak určí komise na svém shromáždění, nebo její předseda.

Pro vykonávání svého úkolu mohou biskupské komise počítat se spoluprací odborníků.⁶⁴ Stejně tak i věroučné komisi poskytuje technickou pomoc *poradní komise* složená z teologů, moralistů, specialistů na církevní dějiny, filozofů a odborníků na humanitní vědy. Všichni jsou vyučujícími na španělských církevních univerzitách a fakultách a jejich proporční výběr tyto školy dostatečně zastupuje. Seznam členů dosahuje počtu 22 až 25 vyučujících na těchto fakultách, z nichž někteří pocházejí z center do fakult integrovaných nebo k nim přidružených.

1. Setkávání poradců a setkání poradní komise

Poradci, kteří jsou svou specializací vhodnější pro určitý případ, bývají povolováni věroučnou komisí, pokud se vyžaduje doktrinální posouzení. Věřoučná komise jím může pověřovat jak členy *poradní komise*, tak i ostatní odborníky *ad hoc*, aby mohla dokončit posouzení spisů v určité záležitosti a mohla podle doložených kritérií ohodnotit nauku nějakého autora.

Nejen v tomto případě, ale i všeobecně jsou poradci svoláváni *společně* ke studiu a reflexi s cílem prezentovat a probírat ty body víry, které jsou reinterpretovány a diskutovány způsobem obtížně unifikačním s objektivním obsahem víry církve. Tváří v tvář těžkostem vzniklým kvůli *kristologickým* naukám některých autorů podpořila věroučná komise několik *jednodenních setkání* organizovaných poradní komisí kvůli společnému studiu a zkoumání ústředních otázek kristologie týkajících se uvedených nauk.⁶⁵

64 *Reglamento Comisiones*, čl. 11.

65 Viz text biskupské věroučné komise z 27. června 2013 *Corrientes y núcleos problemáticos que afectan hoy al dogma cristológico*, a knihu *Transmitte hoy la fe in Cristo*, publikovanou nakladatelstvím Španělské biskupské konference v roce 2015, s. 208–330.

V tomto smyslu umožnila spolupráce komise s poradci v posledních desetiletích vykonávat plodné dílo konkretizované v následných dokumentech věroučné komise o otázkách *teologicko-dogmatických*, *teologicko-pastoračních* a *teologicko-morálních*. Pro informaci přebíráme ze souhrnné zprávy zaslané věroučnou komisí Španělské biskupské konference Kongregaci pro nauku víry seznam nejdůležitějších příspěvků.

2. Souhrn otázek řešených v příspěvcích věroučné komise Španělské biskupské konference

Ze zprávy předložené Kongregaci pro nauku víry v roce 2013 vybírám následující souhrn, který svědčí o otázkách, jimiž se zabývala věroučná komise, a je obrazem jejich realizací.

2.1. Otázky theologicko-dogmatické

Biskupská komise pro nauku víry vydala *nótu* upřesňující, jaký charakter má *dogmatická víra církve ohledně Kristova panenského početí* (1. dubna 1978). Upřesnila rovněž některé otázky týkající se identity historického Ježíše a Krista víry a jeho pneumatické a svátostné přítomnosti v církvi, přítomnosti Krista v církevním společenství, která umožňuje pochopit theologickou povahu církve (20. února 1992; 7. ledna 2003). Také přispěla k církevní nauce o *Kristově zmrtvýchvstání* diskutovaném v jeho historických účincích, které se týkají jak osobní, tak i tělesné identity Zmrtvýchvstalého, jakož i přístupu k jeho poznání prostřednictvím svědků (30. března 2012).

Stejně tak se zabývala i theologickou povahou církve jako *společenství* (15. února 1978); *původem* církve v důsledku slov a skutků Krista a apoštolů (13. října 1978); relativizací církve, kterou jakožto *božskou instituci* nelze theologicky vysvětlovat pomocí nepatřičné aplikace svévolných eklesiologických modelů nebo modelů determinovaných historicko-spočenskými a kulturními podmínkami (18. října 1978).

Taktéž se zabývala svátostným *charakterem birmování* jakožto svátosti křesťanské iniciace odlišné od křtu (24. října 1991). V souvislosti s tematickým charakterem dokumentů se komise současně věnovala *nerozlučitelné povaze* křesťanského manželství a jeho

svátostnému charakteru jako základu jeho kanonického uspořádání v církvi (7. května 1977).

Komise považovala za vhodné se v určité chvíli zaměřit na některé otázky eschatologie související s vírou církve ve zmrtvýchvstání a ve věčný život jako odpověď na otázku *nemožnosti kompatibility mezi zmrtvýchvstáním a reinkarnací duší a na jiné pojmy tohoto druhu u nekřesťanských náboženství* (26. listopadu 1995); vyjádřila se i k některým otázkám souvisejícím s pochopením *eschatologie přechodu a smrti* (30. března 2012).

2.2. Otázky teologicko-pastorační

Biskupská komise pro nauku víry svého času vystoupila s hodnocením praxe tzv. lidové teologie komunit a křesťanských skupin, které se samy definují jako „základní“. Tato praxe zahrnuje prezentaci křesťanského poselství s nedostatečným obsahem anebo prostřednictvím „lidového“ či „základního“ charakteru této teologie, proto považovala biskupská konference za nutné vyjádřit se k publikacím o křesťanské výchově k této teologii (19. listopadu 1986). Tyto úvahy věroučné komise po určité době nalezly pokračování v novém dokumentu o „teologovi a jeho funkci v církvi“ (20. října 1989).

Takovéto úvahy a upřesnění komise se specificky uplatnily v návrhu, aby při katechezi byla přezkoumána kritéria výběru a prezentace obsahu, který se během ní předává a který se týká zvláště pochopení křesťanského zjevení a článků víry. Dále byly zrevidovány těžkosti, jimž se vystavuje správná pedagogika při vzdělávání ve víře (30. listopadu 1992), a také kritéria, jež je třeba brát v úvahu při analýze a posuzování katechetických knih a materiálů (20. listopadu 1992).

2.3 Otázky teologicko-morální

Komise se stejným způsobem zabývala i některými otázkami teologicko-morálního charakteru. Podněcovaly ji k tomu především změny ve zvycích křesťanské společnosti, kterou zasahuje stále akutnější proces sekularizace s tendencí ignorovat normy křesťanské morálky. V rámci těchto témat se snažila zhodnotit morální orientaci *sexuálního chování lidí* na základě *biblické antropologie* a na základě *morální normy tradice víry* (7. ledna 1987; srov. dokument Stálé rady

z 24. června 1994). Se sexuálním chováním lidí jsou těsně spjaty otázky týkající se předávání a obrany života. Za velmi důležité je považuje jak plenární zasedání Španělské biskupské konference, tak i Stálá rada a biskupská podkomise pro rodinu, jak ukazují některé jejich nóty. Důležitým spolupracovníkem zde je i „Biskupský výbor pro ochranu života“. Úkolem biskupské věroučné komise byla příprava některých dokumentů a nót zvláštního nebo specifického doktrinnálního dosahu, jakým je morální hodnocení *potratu* jako „*crimen nefando*“ podle vyjádření Druhého vatikánského koncilu (dokument ze 4. října 1974; srov. dokument Stálé rady z 22. září 1994; z 18. června 1998; z 21. října 1998; ze 17. února 2000) a morální hodnocení některých *technik asistované reprodukce a používání, embryí, lidských plodů nebo kmenových buněk* pro domnělé terapeutické cíle, aniž by se však přitom zabránilo obětování počínajícího embryonálního života lidských osob (23. března 1988).

U příležitosti pětadvacátého výročí vydání encykliky *Humanae vitae* vypracovala věroučná komise rozsáhlý dokument schválený na 57. plenárním zasedání Španělské biskupské konference. Považuje encykliku za prorockou, zabývá se její trvalou hodnotou v tom, že při konání osobních a meziosobních aktů přisuzuje morálnímu svědomí křesťana objektivní charakter mravní normy (20. listopadu 1992).

S odvoláním na teologické návrhy některých autorů a vyučujících oboru morální teologie se komise zabývala otázkou *metodologického statutu* a výuky morální teologie ve Španělsku. Brala přitom zřetel na proudy morální teologie, které se rozvinuly v nejširším mezinárodním rámci výuky katolické morálky na církevních fakultách a vyšších institutech. Komise byla v tomto směru nucena vyjádřit se k výuce morálky u příležitosti čtvrtého výročí encykliky Jana Pavla II. *Veritatis splendor* z roku 1993 (1. srpna 1997). Rovněž se vyslovila pro obranu života, když morálně odsoudila praktikování eutanazie a plány jejího zavedení do právního řádu (15. dubna 1986; srov. dokument Stálé rady z 19. února 1998).

Za zmínku stojí i příspěvek biskupské věroučné komise k vypracování důležité pastorační instrukce plenárního zasedání Španělské biskupské konference *Morální hodnocení terorismu ve Španělsku, jeho příčiny a jeho důsledky* (22. listopadu 2002).

3. Setkávání biskupů s vyučujícími na katolických univerzitách a fakultách a na vyšších teologických institutech

Jedním z cílů komise během posledních desetiletí bylo nastolování dialogu *mezi biskupy a vyučujícími teologie* s cílem zmenšit odstup, který se může vytvářet mezi pastýři a teologickým výzkumem, a vést dialog mezi vírou a vědou i mezi vírou a kulturou. Pro zkrácení tohoto odstu- pu organizuje věroučná komise ve spolupráci s biskupskou podkomisí pro univerzity od roku 1975 dvoudenní nebo tří denní setkání, která mají značně pozitivní účinek na veřejné mínění v církvi. Jejich metodou jsou přednášky sdílené mezi profesory a biskupy: v každodenním programu následuje po přednášce profesora příspěvek biskupa, který se zabývá stejnými otázkami nebo těžkostmi spojenými s tématem, které pojednává profesor, a se způsoby jeho předávání věřícím.

Tato setkání se konala každoročně od roku 1975 do roku 2004; v roce 2005 byla přerušena a znovu zahájena byla v roce 2013⁶⁶ v intervalech alespoň dvouletých. Příští setkání se tedy bude konat v roce 2015.

4. Spolupráce mezi věroučnou komisí a teologickými fakultami

Je to metoda, jak přistupovat ke kritériím pro důležitou analýzu doktrinálního zkoumání. Kromě víceméně příležitostných vztahů, které se mohou navázat mezi věroučnou komisí a některou teologickou fakultou kvůli existující obavě komise ohledně nauky nebo spisů některého autora, je věroučná komise v trvalém kontaktu se *Společenstvím děkanů teologických fakult Španělska a Portugalska*, což je organizace velmi důležitá pro stanovení hledisek a kritérií, jež si různé teologické proudy zaslouží, dále pro význam jejich začlenění do fakult nebo pro stanovení potřeby studovat některé otázky důležité pro život církve, katolické myšlení a dialog mezi vírou a kulturou.

Z těchto kontaktů se zrodily příhodné iniciativy, jakými jsou setkání biskupů s vyučujícími na církevních univerzitách a fakultách ve Španělsku obnovená po dlouhém přerušení. Výběr projednávaných témat se uskutečňuje po společné dohodě mezi Společenstvím děkanů a věroučnou komisí s podporou biskupské podkomise pro univerzity.

66

Srov. Zprávy z posledního setkání biskupů a teologů: Augustin del Agua (ed.), *Transmitir hoy la fe en Cristo*, 61–203.

IV. Prostředky zvláštního využití pro práci věroučné komise

1. Doktrinální zkoumání autora a zákrok věroučné komise

Toto je nepochybně jeden z nejméně nepopulárních a zvláště těžkých úkolů, který vyžaduje „prostředky zvláštního využití“. Bereme zde v úvahu povinnost biskupských konferencí a jednotlivých biskupů ve svých diecézích mít na svých univerzitách vyučující, kteří „kromě vědeckých a pedagogických schopností vynikají neporušenou naukou a řádným životem; při nesplnění těchto požadavků se odvolají z funkce způsobem určeným ve stanovách“⁶⁷; a také to, že „mají povinnost a právo dozírat, aby na těchto univerzitách byly věrně zachovávány zásady křesťanské nauky“.⁶⁸ V případech, kdy se přistoupí k doktrinálnímu zkoumání určitého autora, protože se objevilo nebezpečí pro právo věřících dostávat „křesťanskou výchovu, která je směřuje k dosažení vyzrálé lidské osobnosti a zároveň vede k poznání a správnému prožívání tajemství spásy“⁶⁹ postupuje se následujícím způsobem.

1.1. Dialog s dotyčnými autory

Zkušenost získaná od založení věroučné komise dnes nepochybně umožňuje nestranné hodnocení výsledků. Dialog s autory v první řadě mnohdy přináší velice pozitivní výsledky, jak k tomu došlo v případě nauky a spisů některých profesorů teologie ve Španělsku během posledních čtyřiceti let. Byly zkoumány nauky a spisy charakteru teologicko-dogmatického, zvláště spisy o eschatologii, svátostech a kristologii. Avšak ne vždy se dojde k žádaným výsledkům a na zjištění komise autor obvykle odpovídá, že nebyl dobře pochopen. Při dialogu s autory postupovala komise různými způsoby:

- Předvolala autora, aby vysvětlil své spisy a své učení, když mu předtím prostřednictvím důvěrných dokumentů, po dialogu s akademickými autoritami (rektorem univerzity nebo děkanem fakulty), byla sdělena obava věroučné komise. Před předvoláním nauku autora zkoumají odborníci v dané oblasti (ne vždy členové poradní komise, ale i jiní odborníci) a biskupská komise zprávu odborníků prověří.

67 CIC, kán. 810 § 1.

68 CIC, kán. 810 § 2.

69 CIC, kán. 217.

- Se zprávou se obvykle seznámí církevní univerzita nebo fakulta, kde autoři podrobení doktrinárnímu zkoumání vyučují, a také – je-li to příhodné – Kongregace pro nauku víry. Ta je informována zvláště v těch případech, kdy věroučná komise prostřednictvím písemné komunikace nebo osobního setkání předsedy komise s kardinálem prefektem nebo s arcibiskupem sekretářem zaregistrovala existující obavu ohledně spisů autora zkoumaných komisí.
- Pokud přímý dialog s autorem ztroskotá, obrací se komise na ordináře, jedná-li se o diecézního kněze, nebo na bezprostředního vyššího představeného (otce provinciála), jedná-li se o řeholníka, s žádostí, aby oznámil autorovi existující obavu. Obvykle se mu písemně odevzdají ty body nauky, které tuto obavu způsobují, protože se zdají být v rozporu s obsahem víry církve.

1.2. Veřejné sdělení o nauce určitého autora

Toto *veřejné sdělení* hodnotí nauku určitého autora a oznamuje, že se vzdálil od víry církve, anebo vysvětluje objektivní těžkosti, které zabraňují tomu, aby zkoumaná nauka byla slučitelná s naukou víry. Od samotného autora se proto vyžadují příslušná vysvětlení, rovněž veřejná. Takovéto sdělení je výsledkem a výrazem zodpovědnosti biskupů jakožto autentických učitelů víry (srov. kán. 375 a 753) ochraňovat práva věřících, aby byli vychováváni v pravé víře a ve způsobu jednání, který z toho vyplývá a který je v souladu s hláсанou naukou. *Sdělení* věroučné komise se nemá považovat pouze za hodnocení ze strany jednoho experta, ale jako výraz nauky biskupů jakožto strážců *traditio fidei*, a v důsledku toho jako autentických učitelů nauky víry.⁷⁰

70 Kongregace pro nauku víry, *Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede* (Instrukce ohledně některých aspektů při používání hromadných sdělovacích prostředků při šíření nauky víry) (30. března 1992), 1.1.–3: CDF, *Documentos* 1966–2007, doc. N. 74, pat. 3 §§ 1–6.

Postupné kroky:

1. Sdělení je vypracováno jedním biskupem za pomoci odborníků (poradní komise a jiní odborníci přizvaní *ad casum*) a pak je předloženo ostatním biskupům členům komise; moderátorem zkoumání je předseda věroučné komise.
2. Poté, co je sdělení schváleno všemi biskupy věroučné komise, je předloženo ke schválení biskupům členům Stálé rady biskupské konference. Stálá rada je tvořena všemi předsedy biskupských komisí a metropolitou těch církevních provincií, kterým se ve volbách nedostala možnost mít nějakého biskupa jako člena komise.
3. Poté, co bylo sdělení schváleno Stálou radou podle stanov konference, přistoupí se k jeho publikaci.⁷¹

Od roku 1968 do roku 2013 se věroučná komise, po schválení Stálé rady a s jejím mandátem, vyslovila k nauce a ke spisům osmi vyučujících teologie nebo oborů týkajících se církevních věd a života církve, přičemž jednou dialog s autory ztroskotal. Tento dialog – jak bylo uvedeno výše – se však ukázal jako plodný ve značném počtu případech, kde se publikace jakéhokoli sdělení pak ukázala jako nepotřebná.

2. Nóty (nebo sdělení) ke specifickým otázkám teologicko-dogmatické nebo morální povahy

Sdělení k nauce určitých autorů nejsou jedinými nástroji. K nim je třeba připojit i specifické *nóty* publikované věroučnou komisí s obdobným itinerářem vypracování, jaký probíhá u sdělení k nauce určitého autora. Existují nóty o specifických otázkách ohledně právních úprav některých kontroverzních skutečností v občanské společnosti, které nejsou slučitelné s katolickou morálkou. K těm patří částečná nebo úplná dekriminalizace *potratu* (regulovaná výhradně podle kritéria časnosti) nebo různé formy *eutanazie*, chybně chápané tzv. manželství mezi osobami stejného pohlaví, předmanželský styk a asistovaná reprodukce lidských bytostí. K těmto nótám se připojují i další, které mají za cíl dobře vyložit obsah nauky církve o některých dogmatech

71

Viz výše: *ECEE*, čl. 35.6; *Reglamento Comisiones*, čl. 2.6.

víry (*de fide a de fide catholica*), jako je nerozlučitelná povaha manželství, Kristovo panenské početí, teologická povaha svátosti biřmování, Kristovo vzkříšení z mrtvých.

3. Vypracování dokumentů

Ačkoli *sdělení* jsou publikována z pověření Stálé rady, nejsou jedinými texty schvalovanými touto komisí. V porovnání se sděleními mají *dokumenty* mnohem větší dosah. Sdělení se vztahují pouze k doktrinárnímu zkoumání určitého autora, avšak dokumenty se týkají i základních prvků víry, které jsou zpochybňovány teologickými proudy nebo doktrinárními návrhy, které zastávají různí autoři. Jsou velmi nebezpečné jak pro víru věřících, tak i pro *obsah víry* (*fides quae*) a mravů nebo praxe víry; ve svém důsledku představují odchylku od *katolické morálky* (*mores*).

V letech 1968 až 2013 věroučná komise vypracovala a zveřejnila se schválením Stálé rady a z jejího pověření značný počet dokumentů. Právě věroučná komise sepsala důležité dokumenty, které schválila biskupská konference a které byly publikovány jako dokumenty plenárního zasedání biskupské konference.

V. Dozor nad prací katolických vydavatelství

Věřoučná komise vykonává rovněž úkol dozoru nad katolickou vydavatelskou činností, která zahrnuje nejen vydávání knih a *materiálů* nebo *příruček*, ale i publikaci *týdeníků* a *katolických časopisů*. Tato práce není z různých důvodů vůbec jednoduchá, ale nepochybně je velmi důležitá, neboť *většina katolických nakladatelství nevyžaduje pro své publikace náležitá povolení*.

V této oblasti navrhuje věroučná komise uskutečnit platný normativ „in vigilando“ a před biskupskou konferencí vyslovila obavu, v níž se ozývá starost samotných biskupů ve vztahu k určitým publikacím.

Práce věroučné komise se inspiroje kanonickými normami a *instrukcí* kongregace v této věci z 3. března 1992.

Věřoučná komise připomíná provozovatelům katolických nakladatelství a ředitelům vydavatelských domů důležitost toho, aby poskytovali záruku „potřebných povolení“, a pokud je třeba, i náležité *imprimatur* podle předpisů všeobecné církve a platného normativu

(kán. 822–832). Pokud jde o vydávání Písma svatého, katechismů a textů týkajících se katolického náboženství a morálky, je normativ respektován, jelikož jinak nelze. Ovšem široká oblast *katechetiky, homiletiky, modlitebních knih, různých liturgických příruček, komentářů* k modlitbám posvátných textů a *lectio continua* Písma svatého i liturgie hodin vyvolává značné obavy věroučné komise. Dospěli jsme totiž do situace, kdy katolická nakladatelství, z nichž mnohá jsou provozována velkými řeholními instituty a asociacemi věřících, nežádají pro různé publikace potřebná schválení.

V souladu s usměrněními a mandátem Stálé rady věroučná komise kontaktovala nakladatelské domy. S některými z nich dospěla k *dohodám* o postupu v souladu s možnostmi nabízenými církevními normativy, a to především kvůli důležitosti nejen výše zmíněných publikací, ale i různých knih a monografií, které šíří teologii a katolické myšlení (v záležitostech náboženské morálky), aby svým schválením poskytovaly záruku.

Nedávné setkání komise s některými katolickými nakladatelstvími důležitými pro vydávání náboženské literatury ve španělském jazyce (SM-PPC, nakladatelství Paulínky, nakladatelství Verbo Divino, nakladatelství Claretiane, nakladatelství Monte Carmelo, dominikánské nakladatelství „Edibesa“ a jiné), se konalo 24. října 2014 v sídle biskupské konference. Jeho cílem bylo uvést jejich publikace do souladu s kanonickými kritérii a vést je k respektování současného normativu. Nedávného data jsou dohody s nakladatelstvím Tovaryšstva Ježíšova „Sal Terrae“ a s nadací Santa Maria (SM) o tom, že budou žádat o řádné schválení od církevních autorit v těch diecézích, kde jsou tato nakladatelství přítomná.

Pro usnadnění práce episkopátů, které o to požádaly, vypracovala komise rozsáhlý *seznam cenzorů* pocházejících z různých teologických fakult a posvátných věd a předala ho biskupům, aby ho měli k dispozici.

Avšak stále ještě zůstává široká oblast katolické publikační činnosti a tiskového apoštolátu vedeného především řeholními instituty, kterou se zabývá zmíněná *instrukce* a kde navzdory vynaloženému úsilí nebyla nalezena dohoda, jež by umožnila adekvátní postup pro schvalování, především pokud jde o katolické týdeníky.

+ *Adolfo González MONTES*
biskup z Almerie
předseda biskupské věroučné komise
Španělské biskupské konference

III. ZPRÁVY Z RŮZNÝCH SETKÁNÍ

TISKOVÁ ZPRÁVA VYDANÁ NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH KOMISÍ BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ LATINSKÉ AMERIKY V BOGOTĚ (KOLUMBIE), 26.–30. BŘEZNA 1984

Ve dnech 26. až 30. března 1984 se konalo v Bogotě setkání věroučných komisí Latinské Ameriky.

Obdobné setkání, i když v jiném pojetí, se již konalo v Římě v roce 1969 za účasti zástupců asi patnácti věroučných komisí vybraných z různých částí světa; mimo jiné se ho zúčastnil i tehdejší krakovský arcibiskup Jeho Eminence kardinál Karol Wojtyła.

Tentokrát se jednalo o první setkání tohoto druhu, při němž se na jednom místě sešli zástupci všech biskupských konferencí Latinské Ameriky. Nepřítomných bylo málo, a sice výhradně z důvodu překážky vzniklé na poslední chvíli.

Všichni zúčastnění byli biskupové, předsedové věroučných komisí biskupských konferencí. Kongregace pro nauku víry trvala na tom, aby setkání bylo vyhrazeno biskupům, čímž se měla zdůraznit vlastní zodpovědnost biskupů především v doktrinní oblasti, zodpovědnost, kterou nelze delegovat.

Ze strany kongregace byli přítomni: Jeho Eminence kard. Joseph Ratzinger, prefekt; Jeho Excellence Mons. Jérôme Hamer, sekretář kongregace, který se záhy poté stal pro-prefektem Posvátné kongregace pro řeholníky a sekulární instituty; Mons. Jozef Zlatňanský, vedoucí kanceláře věroučného oddělení, a Otec Eugenio Gurrutxaga, OCD, člen tohoto úřadu.

I. Program

Setkání začalo přednáškou kardinála Ratzingera pod názvem „Hlavní problémy současné teologie z pohledu Kongregace pro nauku víry“. Přednáška měla tři části: 1) Severní Amerika a Západní Evropa;

2) Latinská Amerika ve světovém kontextu; 3) Problémy, které se ukazují v Africe a v Asii.

Přednáška ukázala v jasném světle, že doktrinální problémy nejsou striktně spojeny s nějakým zvláštním regionem. Dnešní svět zakouší solidaritu i na úrovni myšlenek. Základní problémy, které z toho plynou, jsou společné.

Jeho Excelence Mons. Hamer přednesl z titulu své funkce sekretáře kongregace příspěvek o povaze a cíli věroučných komisí, které situoval do rámce církevní teologie a do kontextu platného kanonického práva; zdůrazňoval službu místního biskupa jako funkci učitele a posuzovatele víry. Po tomto příspěvku následovala diskuse ke specifickým tématům navrženým zástupci Latinské Ameriky.

II. Pojednávané body

Lze je rozčlenit do šesti problémových oblastí.

1. *Vztahy mezi biskupy a řeholníky.* Řeholníci tvoří převážnou většinu latinskoamerického kléru. Z toho vyrůstá jejich důležitost v různých oblastech církve. Sehráli důležitou roli i v historii, protože právě oni evangelizovali tento kontinent. Vztahy mezi biskupy a řeholníky evidentně předpokládají správné chápání úlohy biskupů i povahy řeholního života.

2. *Spolupráce mezi biskupy a teology.* Jedni i druhí mají za úkol předávat víru podle své specifické funkce, avšak ve vzájemném vztahu. To evidentně předpokládá doktrinální úvahu o funkcích, jež jsou vlastní biskupovi i teologovi.

3. *„Lidová církev“ a teologie osvobození.* Jak je známo, teologie osvobození má různé výrazy: některé jsou plně legitimní, a dokonce potřebné, jiné jsou nepřijatelné. V tomto směru je nutná kritická reflexe vycházející z osvoboditelského rozměru křesťanské víry. Křesťanská víra je skutečně osvobozující, ale za té podmínky, že zůstane vírou autentickou, aniž by se nechala nakazit cizími prvky (v této věci viz projevy Svatého otce Jana Pavla II. během jeho cesty do Mexika v roce 1979 a zvláště projev při zahájení konference v Pueble).

4. *Morální problémy*, jakými jsou extrémní liberalismus, potraty, regulace porodnosti, násilí. Nelze zapomínat, že některé země Latinské Ameriky jsou vystaveny silnému tlaku, jehož cílem je omezit porodnost. Odtud pocházejí vážné problémy svědomí.

5. *Ekumenismus*. Velké církve a náboženské společnosti, s nimiž vedeme dialog v Evropě a v Severní Americe, jsou v Latinské Americe málo zastoupeny, ale vztahy s nimi jsou dobré. Naopak složitá situace se týká početných menších sekt, které jsou v Latinské Americe velmi aktivní, disponují i velkými finančními prostředky a velice se angažují v intenzivním proselytismu. Je třeba přiznat, že dialog s těmito sektami není snadný.

6. *Některé důležité pastorační problémy*, jako je katecheze, liturgie, charismatická hnutí, neokatechumenální hnutí, formace různých pastoračních pracovníků (tak důležitých z důvodu omezeného počtu kněží).

Všechna tato témata se rozebírala a diskutovalo se o nich na základě konkrétních zkušeností, které jsou velmi diferencované podle jednotlivých oblastí, a především ve světle církevní doktríny a kanonického práva.

Závěry

1. Potřeba v rámci jednotlivých biskupských konferencí rozvíjet věroučné komise s cílem autentického šíření evangelia; jedná se o prosazování a ochranu křesťanské víry a etiky.
2. Jednomyslné přání ze strany účastníků, aby biskupské konference stále více přijímaly zodpovědnost za nauku. Není potřebné, aby se všechno přesouvalo na vyšší instanci.
3. Bylo vyjádřeno přání, aby se ku prospěchu všeobecné církve nastolovaly častější bilaterální vztahy mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry.
4. A konečně: byla lépe osvětlena důležitost věroučné komise uvnitř biskupské konference. Není to jedna komise z mnohých. Evangelium hlášené učitelským úřadem církve je skutečným pravidlem

a usměrněním pro všechny aktivity církve. Komise, která pečuje o doktrínu, má nutně mít mezi všemi ostatními rozhodující a klíčovou úlohu.

III. Pohled do budoucnosti

Byla to velmi pozitivní zkušenost. Setkání probíhalo v bratrském a konstruktivním ovzduší a v duchu společné zodpovědnosti biskupského sboru, jehož hlavou je Svatý otec.

Kongregace pro nauku víry zde vytěžila cenné poznatky, které pro ni budou užitečné zvláště při plánování dalších setkání tohoto druhu, jež jsou na programu v různých oblastech světa: Afrika, Asie, Severní Amerika, Evropa podle kalendáře, který bude po náležité přípravě stanoven se zainteresovanými osobami.

Latinská Amerika přišla na řadu jako první pro její více homogenní kulturní charakter. Především díky CELAM (Biskupská rada Latinské Ameriky) našla Kongregace pro nauku víry v Bogotě vřelé přijetí a obdivuhodnou organizaci, což jistě přispělo k dobrému průběhu tohoto setkání.

ZPRÁVA NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH KOMISÍ AFRICKÝCH BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ KINSHASA (ZAIRE), 21.–23. ČERVENCE 1987

Od 21. do 23. července 1987 se v Kinshase (Zaire) konalo setkání s předsedy afrických věroučných komisí. Z 33 pozvaných byli přítomni zástupci 23 biskupských konferencí. Mnozí z nich byli samotní předsedové biskupských konferencí, neboť v Africe pracuje pouze jedenáct věroučných komisí.

I. Program

Po úvodních příspěvcích kardinála prefekta o doktrinálních principech inkulturace a sekretáře o povaze a cílech věroučných komisí vystoupili přítomní biskupové se svými postřehy a otázkami.

Druhý den byl věnován práci ve skupinách, utvořených podle jazyků (anglofonní a frankofonní skupina). Biskupové referovali o práci příslušných komisí a o hlavních doktrinálních problematikách v jednotlivých zemích. Na konci setkání ve skupinách se při plenárním zasedání četly dvě souhrnné relace a po nich následovala první výměna idejí se zástupci Kongregace pro nauku víry.

Třetí den pak sekretáři obou skupin představili zprávu, která shrnula nejdůležitější otázky, které vyvstaly, a navrhla některá doporučení.

Kongregace se snažila poskytnout první odpověď na naznačené problémy a slíbila pokračovat ve spolupráci a vzájemné konzultaci.

II. Hlavní naznačené problémy a závěry

1. Pojem inkulturace

Biskupové zdůraznili šíří problému, protože nejde o to uvést do života „africkou teologii“, ani nejde o prostou intelektuální práci, ale jedná

se o křesťanství jako takové ve svém celku, přičemž teologie je pouze jednou jeho součástí. V Africe kromě toho existuje více než jedna kultura a biskupové si přejí zakořenit křesťanství v těchto různých kulturách; chtějí zůstat věrní křesťanskému dědictví a zároveň mu dát novou africkou formu.

2. Dialog a misie

Problém je zvláště citelný v konfrontaci s islámem, jehož přítomnost se stále více vzrůstá. Problematický je rovněž dialog s tradičními africkými náboženstvími, u nichž se v některých zemích s velkou obezřetností přehodnocují iniciační obřady s jejich symbolikou smrti a zmrtvýchvstání.

V tomto směru se připomínala priorita evangelizace, ale rovněž hodnota dialogu, který hledá každou pravdu přítomnou v druhém člověku a společně vytváří ovzduší vzájemného naslouchání, jež je tolik potřebné i pro evangelizaci.

3. Spolupráce s Kongregací pro nauku víry

Shromáždění biskupové velmi ocenili iniciativu uspořádat toto setkání, v němž viděli znamení důvěry vůči nim. Vyjádřili proto přání pokračovat ve spolupráci s kongregací a vhodně ji uvádět v soulad se stále udržovanými vztahy s kongregací „De Propaganda Fide“. Byla vyslovena žádost o účast zástupců Kongregace pro nauku víry na setkáních SECAM (Symposium biskupských konferencí Afriky a Madagaskaru) a také na případných symposiích o specifických doktrinních tématech.

4. Problémy vyplývající ze slabosti některých biskupských konferencí

V tomto směru bylo zdůrazněno, že prioritou biskupské konference je péče o nauku víry. Konkrétní formy mohou být různorodé: buď věroučná komise pro ni výslovně ustanovená nebo komise, která se o ni stará společně s jinými záležitostmi, nebo biskup speciálně pověřený tímto problémem.

III. Komplexní hodnocení

Setkání se především zasloužilo o lepší a hlubší vzájemné poznání, které překonalo předpojaté pohledy, které občas vytvářejí sdělovací prostředky.

Biskupové oceňovali hodnotu této iniciativy, první v africké historii, a zvláště ovzduší velké srdečnosti a otevřenosti, které toto třídní setkání charakterizovalo. Projevili zájem o doktrinální problémy a svou disponibilitu pokračovat ve spolupráci, byť i s prostředky poněkud omezenými.

Kongregace má v úmyslu udržovat živé kontakty s výměnou informací a se společným studiem nejnaléhavější problematiky, která vyžaduje co nejtěsnější konfrontaci, jako jsou otázky inkulturace (iniciace, svatby, pohřby ...).

TISKOVÁ ZPRÁVA NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH KOMISÍ EVROPSKÝCH BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ VÍDEŇ (RAKOUSKO), 2.–5. KVĚTNA 1989

Po pracovních zasedáních v Bogotě a v Kinshase pozvala Kongregace pro nauku víry předsedy věroučných komisí evropských zemí na setkání, které se konalo od 2. do 5. května 1989 v Laxenburgu u Vídně.

Setkání vedl prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Joseph Ratzinger a organizoval ho její sekretář Jeho Excellence Mons. Alberto Bovone se svými spolupracovníky. Příprava na místě byla svěřena vídeňskému arcibiskupovi kardinálovi Hansi Hermannu Gröerovi a pomocnému biskupovi Jeho Excelenci Mons. Kurtu Krennovi.

Setkání se zúčastnilo dvacet biskupů z různých evropských zemí. Bylo zahájeno slavením eucharistie, během něhož kard. Gröer při homilii vyzdvihl význam světce toho dne, sv. Athanasia.

Na plenárních zasedáních a v pracovních skupinách biskupové uvažovali o situaci víry v Evropě a o úlohách, které z toho vyplývají pro věroučné komise jednotlivých zemí ve spolupráci s Kongregací pro nauku víry.

V hlavní zprávě představil kard. Ratzinger „těžkosti pro víru v dnešní Evropě“ a jejich nejvýznamnější témata. Do hloubky se zabýval společnými kořeny problémů a formuloval některé principy pro řešení těchto těžkostí.

Ve druhé relaci představil Jeho Excellence Mons. Alberto Bovone praktické problémy především organizačního charakteru, které se týkají práce jednotlivých věroučných komisí a jejich vzájemné spolupráce. Následně biskupové diskutovali a do hloubky se zabývali těmito usměrňujícími liniemi, které v budoucnu povedou práci jednotlivých komisí. Věnovali se jejich kompetenci a úlohou v rámci biskupských konferencí, jakož i spoluprací s Kongregací pro nauku víry.

S ohledem na potřebu nové evangelizace v široce sekularizované Evropě se zevrubně a se smyslem pro společnou zodpovědnost

debatovalo o problémech víry a nauky v Evropě. Během jednotlivých sezení se taktéž zkoumalo, jak mohou komise plnit svůj úkol pomocných orgánů pro biskupy při posilování a ochraně nauky víry.

Rovněž se posuzovalo, jak lze tento úkol plnit především v podmínkách biskupských konferencí tak, aby se umožnila intenzivnější spolupráce i s Kongregací pro nauku víry a aby se v jednotlivých zemích prosazovala společná zodpovědnost za nauku víry.

Konstatovalo se, že vědecká teologická práce je nezbytná, avšak její funkce a kompetence je odlišná od úlohy učitelského úřadu papeže a biskupů.

Také bylo zdůrazněno, že povoláním věroučných komisí je spolupracovat s biskupy ve všech oblastech jejich zodpovědnosti, které se dotýkají věroučných problémů.

Spolupráce na různých úrovních a společná zodpovědnost mohou být velkou pomocí pro to, aby byl člověk znovu přiveden k pravdě o Kristu.

TISKOVÁ ZPRÁVA NA ZÁVĚR SETKÁNÍ ASIJSKÝCH VĚROUČNÝCH KOMISÍ V HONGKONGU, 2.–5. BŘEZNA 1993

Ve dnech 2. až 5. března 1993 se v Hongkongu delegace z Kongregace pro nauku víry, tvořená prefektem kardinálem Josephem Ratzingerem, sekretářem Jeho Excelencí Mons. Albertem Bovonem a vedoucím kanceláře věroučného oddělení Otcem Adrianem Garutim OFM, setkala s předsedy asijských biskupských konferencí a jejich věroučných komisí.

Tato iniciativa se začleňuje do úkolu kongregace šířit a ochraňovat nauku víry a díky přímému kontaktu s místními episkopáty nabývá specifického charakteru. V témže duchu kolegiality se dikasterium v minulosti setkalo s předsedy věroučných komisí jiných kontinentů: Latinské Ameriky v Bogotě v roce 1984, Afriky v Kinshase v roce 1987 a Evropy ve Vídni v roce 1989.

Setkání se zúčastnilo 25 biskupů. Byli mezi nimi i biskupové z Blízkého východu: z Libanonu a z Kuvajtu. Organizace setkání se ujal Otec Edward Malone, asistent generálního sekretáře Federace asijských biskupských konferencí (FABC).

Zahajovací mši setkání v úterý 2. března předsedal kardinál John Baptist Wu, biskup Hongkongu.

Na prvním plenárním zasedání představil arcibiskup Mons. Henry D'Souza, generální sekretář FABC, souhrn relací předaných různými biskupskými konferencemi. Zprávy svědčily o velké různosti situací, v nich se nachází asijská církev jako menšina uprostřed většinových náboženství.

Po zprávě Mons. D'Souzy představili biskupové zastupující jednotlivé asijské biskupské konference svůj pohled a objasnili konkrétní situaci ve svých zemích.

Druhou část setkání otevřela zpráva Mons. Galiho Baliho, biskupa z Gunturu a předsedy indické věroučné komise. Při prezentaci různých problémů, s nimiž se setkává asijská církev, Mons. Gali Bali vykreslil široké spektrum otázek, jako je inkulturace, kristologie

v dialogu s jinými asijskými náboženstvími a některé eklesiologické a morální problémy.

Poté následovala přednáška kardinála Josepha Ratzingera na téma „Křesťanská víra a výzva různých kultur“. Ve vztahu k problematice inkulturace upřednostňoval kardinál výraz inter-kulturace, což je termín přesnější než inkulturace. Zdůraznil, že neexistuje víra odpoutaná od kultury, stejně tak jako neexistuje kultura odpoutaná od náboženství, s výjimkou moderní technické civilizace.

Kardinál Ratzinger také vyzdvihl to, že kultury, jsou-li jedna vůči druhé otevřeny, se navzájem obohacují a díky interkulturní dynamice vytvářejí prostor pro nové a plodné podoby kultury. Rovněž prohlásil, že křesťanská misie musí mnohem hlouběji než dosud chápat a přijímat náboženství, s nimiž se setkává, avšak na druhé straně i tato náboženství musí uznat svůj „přechodný“ charakter, který je vede vpřed ke Kristu. Při tomto setkání se ani neprosazuje relativismus, ani nevystupuje do popředí synkretismus, ale jednota lidského bytí a skutečnost, že se nás všech společně dotkla pravda, která je větší než my.

Jeho Excellence Mons. Alberto Bovone přednesl zprávu týkající se praktických organizačních problémů ve vztazích mezi věroučnými komisemi biskupských konferencí a kongregací se zřetelem na metodickou spolupráci. V tomto směru poukázal na některá usměrnění obsažená v dokumentech kongregace, především v nedávném oběžném listě.

Účastníci setkání se potom v menších skupinách hlouběji zabývali různými problémy. Závěry byly shromážděny v konečné zprávě, která popisuje situaci a shrnuje otevřené otázky, jakož i navrhovaná řešení a možnost zahájit některé iniciativy. Mezi jiným bylo vysloveno přání, aby se kongregace setkala s asijskými teology, kteří se zvláště zabývají studiem inkulturace a mezináboženského dialogu.

V poselství zasláném účastníkům vyjádřil papež Jan Pavel II. přání, aby se setkání „stalo oporou a bezpečným usměrněním pro specifický úřad biskupů jako hlavních učitelů víry ve svých společenstvích“.

**TISKOVÁ ZPRÁVA
NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH
KOMISÍ BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ
LATINSKÉ AMERIKY
GUADALAJARA (MEXIKO),
6.–10. KVĚTNA 1996**

Svolání Kongregací pro nauku víry za předsednictví kardinála Josepha Ratzingera a v koordinaci Latinskoamerické biskupské konference (CELAM) jsme se my biskupové zodpovědní za věroučné komise biskupských konferencí Latinské Ameriky shromáždili od 6. do 10. května 1996 v Guadalajaře (Mexiko).

V bratrském duchu biskupské kolegiality jsme uvažovali o některých teologických tématech, která vyplývají z pastorační práce v našich zemích.

Světové panorama ukazuje výzvy, které jsou silným apelem na křesťanskou víru. Je to především relativismus, jenž se zakládá na filozofiích imanentistického ražení a neponechává prostor pro nadpřirozeno. To se bezprostředně odráží v problematické rozdílnosti názorů i mezi katolíky především v otázkách každodenní etiky, jako je úcta k lidskému životu ve všech jeho etapách, zákonodárství protirečící morálními hodnotám, svědomí katolického zákonodárce a politika v reakci na prosazování zvláštních zákonů ve prospěch potratu, masové sterilizace jako kritéria pro kontrolu populace, sterilizace postižených, eutanazie, transsexualita a „genderové“ problematiky. Je závažnější množství „zmrazených embryí“ uchovávaných v mnoha zemích jako výsledek chvatných experimentů bez zvážení následků. Čeká je nejistý osud, který bude možno kvalifikovat jako budoucí genocidu. Rovněž jsme nemohli přehlížet závažný problém související s epidemií AIDS, což je odraz společnosti, která nechápe sexualitu v jejím autenticky lidském rozměru; nabízejí se zde nedostatečná řešení, jež nejdou k jádru problému.

Neexistuje žádná země Latinské Ameriky, která by netrpěla pod tragickým bičem drog a obchodování s nimi, různými aspekty jejich

výroby, tranzitu, komercionalizace, praní špinavých peněz a v poslední době i nedůstojného pronikání do politiky. Při pokušení „snadno získaných peněz“ se nemyslí na tisíce obětí, které naplňují smutkem a bolestí latinskoamerické rodiny a společnost. To ještě více komplikuje již těžkou ekonomickou situaci kontinentu, kde merkantilistický model každodenně stále více ochuzuje naše obyvatele.

Rovněž jsme diskutovali o šíření fundamentalistických sekt a nových náboženských hnutí, které nemůžeme označit za křesťanské a které dezorientují mnoho věřících, jimž chybí náležitá výchova v jejich víře. Takzvané hnutí „New Age“ také představuje ve všech našich zemích naléhavý pastorační problém, neboť využívá povrchního citění, aniž by se vytvářela závazná pouta vůči bližnímu, což vede k náboženství bez Boha.

Důsledky nepřítomnosti Boha v životě lidí nám ukazují, že není nic více destruktivního než odsunutí evangelia na okraj života a kultury; a nic není více pozitivního než obnovná přítomnost Krista Zmrtvýchvstalého v nich.

Zvláště důležitá se nám zdála teologická reflexe doprovázející svět původních obyvatel a Afroameričanů, kde dochází k alternativnímu antropologickému redukcionismu s tendencí ke staromilství nebo k folklornímu a turistickému zmanipulování. Každý z našich bratří, ať je to původní obyvatel, Afroameričan nebo mestic, je lidská osoba, která si zasluhuje hlubokou úctu a také teologii, jež by mu pomohla k důstojnému životu a ke společenství s Bohem a s lidmi jemu podobnými.

K poslání biskupa jakožto služebníka místní církve náleží objasňovat těžké a komplexní situace ve světle evangelia, jež je činitelem hluboké společenské změny, protože ukazuje konkrétní cestu k vytváření lidštějšího a spravedlivějšího světa, kde by všichni měli prostor a mohli přispívat ke společnému dobru. Proto usilujeme o prosazování kompletní a nezfalšované přítomnosti Kristova evangelia.

Prostřednictvím místní církve v Guadalajaře a kardinála Juana Sandovala Iñigueze i jeho kněží, řeholníků, seminaristů a laiků chceme poděkovat všemu mexickému lidu za jeho pohostinnost i za svědecktví víry a plody tohoto setkání svěřujeme pod mateřskou ochranu Naší Paní z Guadalupe, patronky Ameriky.

TISKOVÁ ZPRÁVA NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH KOMISÍ BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ SEVERNÍ AMERIKY A OCEÁNIE SAN FRANCISCO (USA), 9.–12. ÚNORA 1999

Od 9. do 12. února 1999 se ve Vallombrosa Center (Menlo Park u San Franciscu) v Kalifornii setkala delegace z Kongregace pro nauku víry s předsedy a členy věroučných komisí a / nebo s předsedy biskupských konferencí nebo jejich zástupci ze Spojených států, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Papuy Nové Guineje a Šalomounových ostrovů a Pacifiku.

Věřoučné komise jsou ve službě příslušných biskupských konferencí při šíření a obraně katolické nauky v rámci jejich místních církví a jejich kultur. Diskuse během srdečného a plodného setkání se soustředily na různé doktrinnální otázky spojené s hlásáním pravdy o Ježíši Kristu v různých kulturních situacích zastoupených přítomnými biskupy.

Prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Joseph Ratzinger zahájil čtyřdenní setkání přednáškou na téma „Subjektivita, kristologie a církev“, v níž se zabýval pochopením Kristovy osoby v kontextu moderní relativistické kultury, jakož i pojmem jedinečnosti církve ve spasitelském Božím plánu. Pojednával otázku jednoty katolického učení uprostřed mnohosti lidských kultur a prohlásil, že vzhledem k tomu, že Boží slovo „předchází lidskou řeč“, mohou všechny kultury přijímat pravdu o Kristově osobě a každý lidský jazyk „se může stát nositelem Božího slova“.

Jeho Excellence Mons. Tarcisio Bertone, sekretář Kongregace pro nauku víry, rozvíjel podobné téma a zdůraznil, že poslušnost pravdě Ježíše Krista neznamená „uměnění intelektu“, ale „postupnou harmonizaci mysli a srdce s myslí a srdcem Božím“.

Setkání se vyznačovalo bohatou přítomností místních církví a kultur. Biskupy z celé oblasti Pacifiku, kteří se sešli v arcidiecézním formačním centru v Menlo Parku, přivítal J. E. Mons. William

J. Levada, arcibiskup San Francisca. Jako zástupci Pacifické biskupské konference byli přítomni J. E. Mons. Michel Marie Calvet, arcibiskup z Noumey (Nová Kaledonie), J. E. Mons. Soane Foliaki, biskup z Tongy. Z Papuy Nové Guineje a ze Šalomounových ostrovů byli přítomni J. E. Mons. Adrian Smith, arcibiskup z Honiary, J. E. Mons. Gérard-Joseph Deschamps, biskup za Daru-Kiungy. Nový Zéland zastupoval J. E. Mons. Peter Cullinane, biskup z almerston North a Austrálii J. E. Mons. Eric D'Arcy, arcibiskup z Hobartu, J. E. Mons. David Walker, biskup z Broken Bay a J. E. Mons. Michael Putney, pomocný biskup z Brisbane. Kardinál Aloysius Ambrozic z Toronta zastupoval Kanadskou biskupskou konferenci a J. E. Mons. Daniel E. Pilarczyk, arcibiskup ze Cincinnati, společně s J. E. Mons. Levadou zastupovali Spojené státy.

Biskupům asistovali úředníci kongregace Otec Adriano Garuti OFM, vedoucí kanceláře věroučného oddělení, Mons. Josef Clemens a Otec Charles Brown, jakož i Otec Gilles Langevin SJ a Otec Augustine Di Noia OP, kteří jsou ve službě u věroučných komisí Kanady, resp. Spojených států.

Jako výraz biskupské kolegiality organizovala Kongregace pro nauku víry sérii setkání svých zástupců se zástupci věroučných komisí z různých oblastí světa. Podobná setkání se konala v Latinské Americe (Bogotá 1984 a Guadalajara 1996), v Africe (Kinshasa 1987), v Evropě (Viedeň 1989) a v Asii (Hongkong 1993).

Tak jako tomu bylo i na předchozích setkáních, také setkání ve Vallombrose se snažilo o prohloubení způsobu, jímž by doktrinní jednota mohla vyjadřovat a posilovat církevní společenství jak v místní církvi, tak i ve všeobecné církvi a společně přispívat k platnému svědectví o víře v různých kulturách. Biskupové přítomní ve Vallombrose referovali o věroučné situaci ve svých jednotlivých oblastech a o způsobech, jimiž lze napomáhat účinné spolupráci mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry.

Bohaté diskuse se rozvíjely na témata, jako je autorita církevního magisteria, důležitost Vyznání víry, církevní role teologa a dialog mezi biskupy a teology. Jinými tématy, která se na setkání stala předmětem pozornosti, byl vliv feminismu na katolické myšlení a pastorační péče o homosexuální osoby.

Ve své přednášce o roli katolického teologa ve světle Vyznání víry a nedávného apoštolského listu *Ad tuendam fidem* zdůraznil Jeho Excellence Mons. Pilarczyk, že teologie se rodí z víry a na tento Boží dar odpovídá úsilím o pochopení a interpretaci katolické nauky ve společenství s magisteriem. Prohlásil, že „úzký vzájemný vztah mezi teologií a hierarchickým magisteriem“ je založen na jejich společné starosti „o pochopení Boží pravdy lidským jazykem“.

Cílem spolupráce mezi kongregací a věroučnými komisemi biskupských konferencí je rovněž napomáhat plodnému dialogu mezi biskupy a teologií místních církví.

Když se kardinál Ambrozic zabýval vlivem feminismu na katolické myšlení, prohlásil, že „při obhajobě a uznávání svých práv by ženy neměly nacházet jiného odhodlanějšího spojence, než je církev“. Univerzální povolání ke svatosti se stejným způsobem obrací na ženy i na muže a má „v Kristově církvi přednost před každou strukturou a před každým rozlišením“.

Ve své přednášce o homosexualitě Jeho Excellence Mons. D'Arcy zdůraznil holistické pojetí církve, jímž přistupuje k biblickému učení o lidské sexualitě a o homosexualitě. Odlišil toto katolické stanovisko od přístupu těch, kdo se naopak snaží zakládat křesťanské učení o homosexualitě jen na některých izolovaných pasážích Písma svatého. Jeho Excellence Mons. D'Arcy se vrátil k tématu ze zahajovacího příspěvku kardinála Ratzingera a znovu potvrdil katolické odmítnutí morálního relativismu, který popírá objektivitu morální pravdy a morální skutečnosti. Na základě Písma a zdravé morální reflexe církev učí, že homosexuální akty nemohou přispívat k autentickému dobru lidské osoby. Na druhé straně církev rovněž odsuzuje jakékoli násilí proti homosexuálním osobám.

Setkání ve Vallombrose skončilo v pátek 12. února v poledne. Biskupové se shodli na závěrečném prohlášení, které obsahuje všeobecný popis setkání, souhrn společných starostí a sérii konkrétních návrhů pro spolupráci mezi věroučnými komisemi a Kongregací pro nauku víry.

V sobotu v 16 hod. v semináři sv. Patrika v Menlo Parku bude mít kardinál Ratzinger přednášku o kultuře a pravdě v nedávné encyklice Jana Pavla II. *Fides et ratio*.

TISKOVÁ ZPRÁVA NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH KOMISÍ AFRICKÝCH BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ DAR ES SALAAM (TANZANIE), 1.–3. ČERVENCE 2009

Dnes 3. července 2009 bylo slavnostní eucharistií v „Consolata Mission Centre“ v Bunju u Dar es Salaamu (Tanzanie) zakončeno setkání Kongregace pro nauku víry s předsedy věroučných komisí afrických biskupských konferencí.

Jedná se o druhou iniciativu tohoto druhu na africké půdě. První se konala v roce 1987 v Kinshase (Demokratická republika Kongo) pod vedením tehdejšího prefekta kardinála Josepha Ratzingera.

Jak tomu bylo již na jiných kontinentech, cílem těchto setkání je povzbudit aktivitu věroučných komisí biskupských konferencí a zvláště hledat způsoby stále lepší spolupráce se samotnou kongregací.

Hlavním tématem tohoto druhého setkání byla úloha věroučných komisí v biskupských konferencích a při pomoci biskupům v jejich poslání předávat a učit apoštolskou a katolickou víru. V rámci tohoto tématu byly probírány některé aktuální oblasti, jako je například inkulturace, mezináboženský dialog a situace rodiny.

Po zahajovací mši, kterou sloužil ve středu 1. července ráno Jeho Eminence kard. Polycarp Penzo, arcibiskup z Dar es Salaamu, přednesl kardinál prefekt William Levada úvodní přednášku, v níž ve světle poslání biskupa jako učitele víry a *doctora veritatis* navrhl některé principy teologického základu věroučných komisí a jejich cílů.

Pak následovaly příspěvky J. Em. kard. Adriena Sarra, arcibiskupa z Dakaru (Senegal), J. E. Mons. Luise Ladarii, sekretáře Kongregace pro nauku víry, J. E. Mons. Laurenta Monsengwa, arcibiskupa z Kinshasy (Kongo), a také prezentace Mons. Charlese Scicluny, promotora spravedlnosti z kongregace, a Jeana Lafitta, poradce kongregace.

Všechny tyto příspěvky, po nichž následovala výměna názorů mezi zúčastněnými biskupy, budou jistě prospěšné pro poslání církve v Africe a pomohou stále lepšímu šíření a obraně nauky víry.

**TISKOVÁ ZPRÁVA
NA ZÁVĚR SETKÁNÍ VĚROUČNÝCH
KOMISÍ EVROPSKÝCH
BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ
OSTŘIHOH (MAĎARSKO),
13.–15. LEDNA 2015**

Ve dnech 13. až 15. ledna 2015 se v Centru sv. Vojtěcha v Ostřihomi, náboženském srdci Maďarska, konalo setkání představených Kongregace pro nauku víry s předsedy nebo zástupci věroučných komisí evropských biskupských konferencí.

Ze strany Kongregace pro nauku víry se zúčastnili kardinál Gerhard L. Müller, prefekt, a arcibiskup Luis F. Ladaria SJ, sekretář; doprovázeli je P. Hermann Geissler FSO, vedoucí kanceláře věroučného oddělení, a Mons. Christophe Kruijen, úředník. Ze strany věroučných komisí evropských biskupských konferencí se zúčastnili kardinálové Péter Erdő (Maďarsko), Willem J. Eijk (Nizozemí), Dominik Duka (Česká republika), arcibiskupové Angelo Massafra (Albánie), Michael Neary (Irsko), György-Miklós Jakubinyi (Rumunsko), Paolo Pezzi FSCB (Rusko), Philip Tartaglia (Skotsko), Stanislav Zore OFM (Slovinsko), biskupové Franz Scharl (Rakousko), Guy Harpigny (Belgie), Antoni Dziemianko (Bělorusko), Tomo Vuksić (Bosna-Hercegovina), Valentin Pozaić SJ (Chorvatsko), Éric de Moulins-Beaufort (Francie), Karlheinz Diez (Německo), Philip Boyce OCD (Irsko), Martin Drennan (Irsko), Lucio Soravito de Franceschi (Itálie), Andrej Czaja (Polsko), Nuno Braz da Silva Martins (Portugalsko), Ladislav Nemet SVD (Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Kosovo), János Péntes (tamtéž), Milan Lach SJ (Slovensko), Adolfo González Montes (Španělsko), Jaroslav Pryriz CSSR (Ukrajina byzantského obřadu), Mons. Jorge de Salas (Švédsko Dánsko, Norsko, Finsko, Island), Mons. Patrick Burke (Skotsko), Rev. Hector Scerri (Malta) a Rev. Christopher Thomas (Velká Británie).

Na začátku přečetl kard. Müller dopis papeže Františka účastníkům setkání. Svatý otec v něm zdůraznil, že tato příhodná iniciativa

„cílí k tomu, aby ocenila místní episkopáty a zvláště věroučné komise v jejich zodpovědnosti za jednotu a celistvost víry, jakož i za její předávání mladým generacím“. S odkazem na apoštolskou exhortaci *Evangelii gaudium* si pak přál, aby setkání „přispělo ke kolegiálnímu přístupu k některým doktrinálním a pastoračním těžkostem, kterým dnes čelí evropský kontinent s cílem probouzet ve věřících nový misijní vzlet a větší otevřenost k transcendentnímu rozměru života, bez něhož Evropa riskuje, že ztratí onoho ‚humanistického ducha‘, kterého přece miluje a střeží“.

Následně prefekt Kongregace pro nauku víry přednesl obsírnou úvodní zprávu na téma „Teologická povaha věroučných komisí a úloha biskupů jako učitelů víry“. První den se dále probírala některá témata související se spasitelskou jedinečností a univerzalitou Ježíše Krista a s hlásáním evangelia jako primárním úkolem církve v Evropě. Hlavními tématy druhého dne byly otázky kladené genderovou teorií, křesťanská antropologie a náboženská svoboda. Poslední den se věnoval různým praktickým otázkám souvisejícím s novou evangelizací, se svátostí pokání a s fungováním věroučné komise.

Rozhovory se odehrávaly v ovzduší velké srdečnosti a v duchu procítěné a účinné kolegiality. Jednotlivá témata byla uvedena relacemi, které připravili kardinál Willem Eijk, kardinál Péter Erdö, J. E. Mons. Luis Ladaría, J. E. Mons. Philips Tartaglia, J. E. Mons. Guy Harpigny a J. E. Mons. Adolfo González Montes. Po těchto zásadních příspěvcích následovala živá a plodná diskuse účastníků. Každý den začal eucharistickou koncelebrací, které postupně předsedali přítomní kardinálové. Večery sloužily pro výměnu názorů o všeobecné situaci víry v Evropě. Všichni účastníci oceňovali velkou pohostinnost kardinála Pétera Erdöa, maďarského primase a předsedy Rady evropských biskupských konferencí, a jeho spolupracovníků z arcidiecéze Ostřihom-Budapešť.

Setkání se stalo příležitostí pro posílení spolupráce mezi věroučnými komisemi episkopátů evropských zemí i s Kongregací pro nauku víry s cílem účinněji čelit dnešním doktrinálním výzvám na evropském kontinentu.